

รายงานการวิจัย

รำโทนเพื่อสุขภาพกับผู้สูงอายุเมืองมะขามหวาน

Healthy Tone dance for old people in sweet tamarind city.

อังคณา จันทรแสงศรี

สาขาวิชานาฏศิลป์และศิลปะการแสดง คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ประจำปีงบประมาณ 2563

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

รำโทนเพื่อสุขภาพกับผู้สูงอายุเมืองมะขามหวาน

Healthy Tone dance for old people in sweet tamarind city.

อังคณา จันทรแสงศรี สาขาวิชานาฏศิลป์และศิลปะการแสดง
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ประเภทโครงการทุนอุดหนุนงานวิจัยที่บูรณาการตามศาสตร์พระราชา
โดยงบประมาณเงินรายได้ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ประจำปีงบประมาณ 2563

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยคำแนะนำต่าง ๆ จากคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ และความร่วมมือช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากบุคคลหลายฝ่าย ที่สละเวลาให้คำแนะนำคำปรึกษา รวมถึงข้อเสนอแนะต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณบุคคลที่อยู่เบื้องหลังเป็นอย่างสูง ที่ได้ให้ความกรุณาให้คำปรึกษาแนะนำให้แก่ผู้วิจัย จึงขอขอบพระคุณ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ที่ได้ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยงบประมาณเงินรายได้ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ประเภทโครงการทุนอุดหนุนงานวิจัยที่บูรณาการตามศาสตร์พระราชา ครั้งนี้ มา ณ ที่นี้ด้วย

อังคณา จันทรแสงศรี

สิงหาคม 2563

ชื่องานวิจัย รำไท่นเพื่อสุขภาพกับผู้สูงอายุเมืองมะขามหวาน

ผู้วิจัย อังคณา จันทรแสงศรี

สาขาวิชา นาฏศิลป์และศิลปะการแสดง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ปีเสรีจวิจย 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของรำไท่น เพลงรำไท่น ทำรำไท่นเพื่อสุขภาพกับผู้สูงอายุเมืองมะขามหวานและการถ่ายทอดองค์ความรู้รำไท่นสู่ชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า รำไท่นเพื่อสุขภาพกับผู้สูงอายุเมืองมะขามหวาน มีประวัติความเป็นมา จากความตั้งใจจริงของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมล บุญเขต ผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ หวังที่จะเผยแพร่ชื่อเสียงให้กับจังหวัดเพชรบูรณ์ในมุมกว้าง ๆ ให้ ประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ได้รู้จักเพชรบูรณ์มากขึ้นและมีสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตที่ แข็งแรงสมบูรณ์โดยเน้นที่กลุ่มผู้สูงอายุและประชาชนทุกเพศทุกวัย ซึ่งแต่ละเพลงก็มีแรงบันดาลใจในการประพันธ์คำร้องที่แตกต่างกันออกไปตามความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่มีความโดดเด่น จึงหยิบยืมของดีต่าง ๆ ของแต่ละอำเภอ ไม่ว่าจะเป็นอาหาร ประเพณี วัฒนธรรมและแหล่ง ท่องเที่ยว เพลงรำไท่นมีทั้งหมด 11 เพลง ได้แก่ 1) เพลงรำไท่นเพชรบูรณ์ 2) เพลงไถ่อย่างวิเชียร บุรี 3) เพลงรำวงเขาค้อ 4) เพลงอำเภอหล่มเก่า 5) เพลงอำเภอน้ำหนาว 6) เพลงอำเภอหล่มสัก 7) เพลงอำเภอชนแดน 8) เพลงอำเภอบึงสามพัน 9) เพลงอำเภอด่านซ้าย 10) เพลงอำเภอหนองไผ่ 11) เพลงอำเภอศรีเทพ ทำรำไท่นเป็นการรำตีบทตามคำร้องของเพลงและมีท่ารำที่ซ้ำ ๆ กัน การ ถ่ายทอดองค์ความรู้รำไท่นเพื่อสุขภาพกับผู้สูงอายุเมืองมะขามหวาน ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลดงมูลเหล็ก อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 50 คน

คำสำคัญ : รำไท่น, เมือง, มะขามหวาน

Title Healthy Tone dance for old people in sweet tamarind city.

Author Angkana Chansaengsri

Major Dance and Performing Arts

Phetchabun Rajabhat University , **Completed research year** 2020

ABSTRACT

The objectives of this research to study the history of Tone Dance , Tone Dance songs , Healthy Tone Dance for old people in sweet tamarind city and forwarding the knowledge to community.

Result of the study found that Healthy Tone Dance for old people in sweet tamarind city has the history from an intension of Assistant professor Kamol Bunkhet , Director of the Office of Arts and Culture , Phetchabun Rajabhat University. Hope to publish the reputation to Phetchabun province wildly , make Phetchabun people know more about Phetchabun and be healthy and mental health by focusing on old people and people of all ages. Which each song has its own unique written inspiration according to the cultural diversity that is outstanding then picking up various good things of each district whether foods , traditions , cultures and tourist attractions. There are 11 songs in Tone Dance , including 1). Phetchabun Tone Dance song 2).Wichian Buri Grilled Chicken song 3).Khao Kho Dance song 4).Lom Kao District song 5).Nam Now District song 6).Lom Sak District song 7).Chon Dan District song 8).Bueng Samphan District song 9).Wang Pong District song 10).Nong Phai District song 11).Sri Thep District song. Tone Dance is a dance performed according to the song's request and has repeating dance. Forwarding the knowledge of Healthy Tone Dance for old people in sweet tamarind city are 50 old people of Dongmoonlek Sub-district Administrative Organization , Muang Phetchabun District , Phetchabun Province.

Keywords : Tone Dance , City , Sweet Tamarind

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญรูป.....	ง
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	5
1.2 จุดมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
1.3 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	5
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.6 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	6
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับจังหวัดเพชรบูรณ์.....	7
2.2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการแสดงรำไท่น.....	11
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	23
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	28
3.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก.....	28
3.2 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล.....	28
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	29
3.4 การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	30
3.5 การนำเสนอผลการวิจัย.....	30

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4	ผลการวิจัย.....	31
	4.1 ประวัติความเป็นมา.....	31
	4.2 เนื้อเพลงรำโทน.....	38
	4.3 ทำรำโทน.....	42
	4.4 ถ่ายทอดองค์ความรู้รำโทนสู่ชุมชน.....	105
บทที่ 5	สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	109
	5.1 สรุปผล.....	109
	5.2 อภิปรายผล.....	112
	5.3 ข้อเสนอแนะ.....	114
	บรรณานุกรม.....	115
	ประวัติผู้วิจัย.....	120

สารบัญรูป

หน้า

รูปที่

4.1	เพชรบูรณ์ของเราเนี่ย.....	42
4.2	สนุกจังเลย.....	42
4.3	งานประเพณี.....	43
4.4	อุ้มพระดำน้ำวันสารทเดือนสิบ (ข้างขวา).....	43
4.5	อุ้มพระดำน้ำวันสารทเดือนสิบ (ข้างซ้าย).....	44
4.6	ไถ่อย่างไถ่ลิลิอัยวิเชียรบุรี (ขยับขึ้นลง 1).....	44
4.7	ไถ่อย่างไถ่ลิลิอัยวิเชียรบุรี (ขยับขึ้นลง 2).....	45
4.8	นางควาย บั้งไฟ แขนกลาน สนุกสนานเขาค้อของดี (เฉียงขวา).....	45
4.9	นางควาย บั้งไฟ แขนกลาน สนุกสนานเขาค้อของดี (เฉียงซ้าย).....	46
4.10	ดูแมงกะพรุนที่หนองแม่นา (ขยับมือขึ้นลง 1).....	46
4.11	ดูแมงกะพรุนที่หนองแม่นา (ขยับมือขึ้นลง 2).....	47
4.12	ดูแมงกะพรุนที่หนองแม่นา (ขยับมือขึ้นลง 3).....	47
4.13	ทับเบิกเสียดฟ้า.....	48
4.14	กังหันลมไช่ย้อย.....	48
4.15	ซิปู๊ก็แซบไม่น้อย (ข้างซ้าย).....	49
4.16	ซิปู๊ก็แซบไม่น้อย (ข้างขวา).....	49
4.17	มะขามหวานอร่อย.....	50
4.18	ผู้คนใจดี.....	50
4.19	ไถ่อย่างวิเชียรบุรี อร่อยดี (ขยับแขนขึ้นลง 1).....	51
4.20	ไถ่อย่างวิเชียรบุรี อร่อยดี (ขยับแขนขึ้นลง 2).....	51
4.21	ขอเชิญมาซื้อ.....	52
4.22	เนื้อหนังกระดูกกรือบกรอบ (1).....	52

สารบัญรูป (ต่อ)

หน้า

รูปที่

4.23	เนื้อหนังกระดูกกรือบกรอบ (2).....	53
4.24	ขอเชิญมาซื้อป.....	53
4.25	ทิวเขียบุรี.....	54
4.26	ร่างที่บนเขาค้อ.....	54
4.27	รูปหล่อระวางปั้นล้น.....	55
4.28	เมื่อก่อนเขาเคยรบกัน (ซ้าย).....	55
4.29	เมื่อก่อนเขาเคยรบกัน (ขวา).....	56
4.30	เสียงปี่ดังลั่นที่บนเขาค้อ.....	56
4.31	ทุกวัน.....	57
4.32	สดชื่นแจ่มใส.....	57
4.33	เที่ยวไหนแสนไกลใจห่อ.....	58
4.34	เชิญมาเที่ยวบนเขาค้อ (ขวา).....	58
4.35	เชิญมาเที่ยวบนเขาค้อ (ซ้าย).....	59
4.36	ไอ้พ่อรูปหล่อ.....	59
4.37	เขาค้อไม่ไกล.....	60
4.38	หล่มเก่า.....	60
4.39	ดินแดน.....	61
4.40	หนมจีน.....	61
4.41	งามขึ้นหัวแดงตีนก่าน.....	62
4.42	หลวงพ่อบุญชุมชนวัดตาล.....	62
4.43	ขึ้นบานสามัคคีกลมเกลียว (ขวา 1).....	63
4.44	ขึ้นบานสามัคคีกลมเกลียว (ขวา 2).....	63

สารบัญรูป (ต่อ)

หน้า

รูปที่

4.45	หน่อไม้ขี้ปูข้าวเหนียว (ซ้าย 1).....	64
4.46	หน่อไม้ขี้ปูข้าวเหนียว (ซ้าย 2).....	64
4.47	ขอเชิญมาเที่ยว.....	65
4.48	ทับเบิกร่วมใจ.....	65
4.49	น้ำหนาว.....	66
4.50	ถิ่นข้าว.....	66
4.51	ลืมหิ้ว.....	67
4.52	ไดโนเสาร์หลายตัวอยู่ทั่วถ้ำใหญ่ (ซ้าย).....	67
4.53	ไดโนเสาร์หลายตัวอยู่ทั่วถ้ำใหญ่ (ขวา).....	68
4.54	ช้างกระทิงฝูงลิงมากมาย (ขวา).....	68
4.55	ช้างกระทิงฝูงลิงมากมาย (ซ้าย).....	69
4.56	เลยดั้นอยู่ในธารน้ำใส (ขวา).....	69
4.57	เลยดั้นอยู่ในธารน้ำใส (ซ้าย).....	70
4.58	ข้าวหลามบั้งใหญ่.....	70
4.59	สุขใจ.....	71
4.60	น้ำหนาว.....	71
4.61	หล่มสัก.....	72
4.62	น่ารักจริงๆ.....	72
4.63	ทั้งชายทั้งหญิงน่ารักจริงๆ.....	73
4.64	เขบลานแมงขี้เต่างามนัก (ซ้าย).....	73
4.65	น่ารักจริงๆ.....	74
4.66	มันน่ารักจริงๆ.....	74

สารบัญรูป (ต่อ)

หน้า

รูปที่

4.67	สาวชนแดน.....	75
4.68	ยังไม่มีแฟน.....	75
4.69	ก็เลยเป็นสาว.....	76
4.70	ปลุกมะเขือมะกรูดมะนาว.....	76
4.71	ผักสวนครัวปลุกถั่วฝักยาว.....	77
4.72	ผัดแบ่งหน้าขาว.....	77
4.73	เป็นสาวชนแดน.....	78
4.74	หนุ่มปะการัง.....	78
4.75	นอนละเมอเพ้อคลั่ง.....	79
4.76	บ้านอยู่ยังตื่นเขา.....	79
4.77	วิ่งฝึกงานพนักงานเบา.....	80
4.78	แอบรักคนไฉฉมยาว.....	80
4.79	ผัดแบ่งหน้าขาว.....	81
4.80	รักสาวชนแดน.....	81
4.81	แข่งเรือที่บึงสามพัน ชมทานตะวันเจ็ริงรีน (สลับแขนขึ้นลง 1).....	82
4.82	แข่งเรือที่บึงสามพัน ชมทานตะวันเจ็ริงรีน (สลับแขนขึ้นลง 2).....	82
4.83	ไทยทรงดำ.....	83
4.84	สดชื่น.....	83
4.85	เมื่อยามค่ำคืนที่บึงสามพัน.....	84
4.86	คูเรือเป็นแหล่งรวมพล.....	84
4.87	หน้ามลมาเล่นน้ำกัน (ขวา).....	85
4.88	หน้ามลมาเล่นน้ำกัน (ซ้าย).....	85

สารบัญรูป (ต่อ)

หน้า

รูปที่

4.89	งานบั้งไฟหนองแสง.....	86
4.90	เรามีต้มแกงเอามาแบ่งปัน.....	86
4.91	สมอทอดงานงิ้วสนุกดี.....	87
4.92	ดนตรีลิเกประชัน.....	87
4.93	มาไหว้หลวงพ่อบึงสามพัน (ขวา).....	88
4.94	มาไหว้หลวงพ่อบึงสามพัน (ซ้าย).....	88
4.95	คนถ้ำอยู่ที่วังโป่ง (สลับขวาซ้าย 1).....	89
4.96	คนถ้ำอยู่ที่วังโป่ง (สลับขวาซ้าย 2).....	89
4.97	คนถ้ำอยู่ที่วังโป่ง (สลับขวาซ้าย 3).....	90
4.98	คนถ้ำอยู่ที่วังโป่ง (สลับขวาซ้าย 4).....	90
4.99	สายโยงลูกปัดกำไล (1).....	91
4.100	สายโยงลูกปัดกำไล (2).....	91
4.101	ป่าเขาบ้านเราสดใส (1).....	92
4.102	ป่าเขาบ้านเราสดใส (2).....	92
4.103	น้ำตกมากมายไหล ซ่า ซ่า (สลับซ้ายขวา 1).....	93
4.104	น้ำตกมากมายไหล ซ่า ซ่า (สลับซ้ายขวา 2).....	93
4.105	เชิญซิจะสายใจ มาเที่ยวหนองไผ่.....	94
4.106	ไม้ไผ่ลั่นกิ่ง.....	94
4.107	ผ้าทอตั้งหลายแห่ง มะม่วงแถมแดงหนองแซงเป็นกอง (1).....	95
4.108	ผ้าทอตั้งหลายแห่ง มะม่วงแถมแดงหนองแซงเป็นกอง (2).....	95
4.109	มาลีลาศประจำปี	96
4.110	ชุมชนเรามีของดีน่าลอง.....	96

สารบัญรูป (ต่อ)

หน้า

รูปที่

4.111	งานวัดเจดีย์ลอย.....	97
4.112	พี่แต่งตัวคอย ชะม้อยตามอง.....	97
4.113	หลวงพ่อดังชื่อดังเสียงด้วย (ขวา).....	98
4.114	หลวงพ่อดังชื่อดังเสียงด้วย (ซ้าย).....	98
4.115	ขอพรรำรวย.....	99
4.116	แหงหวยปิดทอง.....	99
4.117	ท่าบ้านที่นาตะกวด.....	100
4.118	ท่านทรงให้หยุด.....	100
4.119	เรือ.....	101
4.120	พาย.....	101
4.121	เมืองอภัยสาส์.....	102
4.122	อยู่ในแผนที่จำได้.....	102
4.123	ศรีเทพสมใจ (ขวา).....	103
4.124	ศรีเทพสมใจ (ซ้าย).....	103
4.125	หมุดหมาย.....	104
4.126	กรมพระยาดำรงค์.....	104
4.127	ฝึกร้องเพลงรำไท่น (1).....	105
4.128	ฝึกร้องเพลงรำไท่น (2).....	105
4.129	ฝึกร้องเพลงรำไท่น (3).....	106
4.130	ฝึกท่าเพลงรำไท่น (1).....	106
4.131	ฝึกท่าเพลงรำไท่น (2).....	107
4.132	ฝึกท่าเพลงรำไท่น (3).....	107

สารบัญรูป (ต่อ)

หน้า

รูปที่

4.133 ฝึกทำเพลงรាំโทน (4).....	108
4.134 นั่งชมเพื่อนแสดงรាំโทน.....	108

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มรดกทางวัฒนธรรมทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นด้านภาษา วรรณกรรม งานศิลปะ ประเพณี การละเล่นต่าง ๆ ล้วนสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ย้อนไปตั้งแต่ในอดีตมาจนถึงปัจจุบัน มรดกทางวัฒนธรรมมี บทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดขึ้นได้ในอนาคต วัฒนธรรมสามารถถ่ายทอดโยงกันได้ ลอกเลียนแบบกันได้ และสามารถนำไปดัดแปลงใช้ได้ตามความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของแต่ละสังคมและวัฒนธรรมของผู้นำไปใช้ การถ่ายทอดลอกเลียนแบบหรือการดัดแปลงนั้นจะไม่ทำให้วัฒนธรรมของตนเสียหายไป หากแต่จะทำให้วัฒนธรรมของตนเจริญก้าวหน้าและดำรงอยู่ได้อย่างเข้มแข็ง

มนุษย์ชาติมีความแตกต่างกันในด้านชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นไปตามกำเนิดของมนุษย์ที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ทำให้เกิดความแตกต่างกันในด้านวัฒนธรรมซึ่งมีพื้นฐานมาจากสภาพภูมิศาสตร์ภูมิอากาศ พืชพันธุ์ธรรมชาติที่ต่างกันเป็นตัวกำหนดวิถีชีวิต ความเป็นอยู่การทำมาหากินและการแต่งกายที่มีอิทธิพลต่อพื้นฐานทางความคิดความเชื่อ วัฒนธรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ก่อให้เกิดเอกลักษณ์ประจำถิ่นของตน มนุษย์แต่ละแห่งแต่ละเผ่าพันธุ์จะมีวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงความเจริญก้าวหน้าในอดีตโดยสามารถพิจารณาได้จากสิ่งที่เห็นในปัจจุบัน ความแตกต่างกันในด้านชาติพันธุ์มีผลทั้งประสาทสัมผัส ความแตกต่างกันในด้านวัฒนธรรมมีผลมาจากระบบการแปลงเสียงและระบบประสาทการฟังซึ่งมนุษย์ในส่วนต่าง ๆ ของโลกแม้จะฟังในสิ่งเดียวกันก็ได้ยินไม่เหมือนกันและแปลความคนละอย่างตามสภาพพื้นฐานของตน (ปัญญา รุ่งเรือง, 2533:126)

มรดกทางวัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดขึ้นได้ในอนาคต วัฒนธรรมสามารถถ่ายทอดโยงกันได้ลอกเลียนแบบกันได้และสามารถนำไปดัดแปลงใช้ได้ตามความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของแต่ละสังคมและวัฒนธรรมของผู้นำไปใช้การถ่ายทอดลอกเลียนแบบหรือการดัดแปลงนั้นจะไม่ทำให้วัฒนธรรมของตนเสียหายไป หากแต่จะทำให้วัฒนธรรมของตนเจริญก้าวหน้าและดำรงอยู่ได้อย่างเข้มแข็ง (วีรจักร วงศ์เงิน, 2551:1)

วัฒนธรรมที่มีความเจริญรุ่งเรืองของชาติไทยนอกจากจะมีดนตรีไทย เพลงไทย รวมถึงการแสดงที่บ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ ได้แก่ ระบำ รำ ซึ่งการรำของไทยมีหลายลักษณะ อาทิ รำเดี่ยว รำคู่ รำหมู่ การรำหม่มนั้นบางครั้งอาจเรียกว่า “รำวง” รำวงเป็นการละเล่นอย่างหนึ่งของชาวบ้านที่มาร่วมกันเล่นกัน อย่างสนุกสนานเพื่อความสามัคคี เดิมเรียกว่า “รำโทน” เพราะใช้โทนเป็นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ ดีเป็นจังหวะ โดยดีจังหวะง่าย ๆ คือ ป๊ะ โทน ป๊ะ โทน ป๊ะ โทน ๆ สลับกันไปเรื่อย ๆ และต่อมาได้เพิ่มเครื่องดนตรีจังหวะ คือ ฉิ่งและกรับเพื่อเพิ่มความสะดวกสนุกรสนผู้รำนั้นจะรำไปตามจังหวะโทน โดยไม่มีการกำหนดท่ารำตายตัวจะยกแขนวาดมืออย่างไรก็ได้เพียงแต่อย่าทำให้เข้าจังหวะโทนเท่านั้น ต่อมารำโทนได้พัฒนามาเป็น “รำวง” ซึ่งมีลักษณะการแสดงที่สำคัญ คือ มีโต๊ะตั้งอยู่ตรงกลาง ชาย-หญิง รำเป็นคู่ ๆ ไปตามวงอย่างเป็นระเบียบแต่ยังคงยึดจังหวะโทนเป็นหลัก นิยมเล่นในทุกเทศกาล เนื้อหาของบทเพลงรำวงนอกจากให้ความบันเทิงแล้วยังสอดแทรกอารมณ์ ความรู้ ขนบธรรมเนียมประเพณีของแต่ละท้องถิ่นลงไป ด้วยโดยสืบทอดต่อกันมาด้วยความจำเป็นเพราะมีการขับร้อง รำ เล่นกันอยู่เสมอ แต่มิได้มีบันทึกไว้เป็นหลักฐานว่าใครเป็นผู้แต่ง บางครั้งไม่มีชื่อเพลง เพียงแต่เรียกคำขึ้นต้นเพลงเพื่อให้รู้ว่าจะร้องเพลงอะไร เช่น เพลงช่อมาลี เพลงยวน ยวน ยวน เพลงตามองตา เป็นต้น (กรมศิลปากร, 2539:138 อ้างถึงใน นุชนาฏ ดีเจริญ, 2550:1)

วัฒนธรรมเกิดจากความแตกต่างตามลักษณะของชีวิตความเป็นอยู่ของแต่ละชนชาติจึงทำให้วัฒนธรรมที่สามารถบ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์และแสดงให้เห็นความเจริญรุ่งเรืองในอารยธรรมของชาติไทยอย่างเห็นได้ชัดเจน คือ ดนตรีไทย เพลงไทยและเพลงพื้นบ้าน ที่เกิดขึ้นด้วยบรรพบุรุษของไทยที่มีการสั่งสมจนกลายเป็นรูปแบบอย่างที่เราเห็นในปัจจุบัน ดนตรีไทย เพลงไทยและเพลงพื้นบ้านนับเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญยิ่งในการกล่อมเกลาคติใจของคนไทยให้มีความอ่อนโยน มีความละเมียดละไมแสดงออกมาทางความประณีตงดงามของศิลปะไทยและความไพเราะอ่อนหวานของดนตรีไทย เพลงไทย และเพลงพื้นบ้าน (สุภักดิ์ อนุกุล, 2546:8)

เพลงพื้นบ้านเป็นเพลงร้องที่เกิดขึ้นจากกลุ่มคนในท้องถิ่นที่มีการร้องสืบทอดกันมา เนื่องจากสมัยก่อนไม่มีมหรสพให้ความสุขความบันเทิงเหมือนปัจจุบัน คนในท้องถิ่นจึงต้องใช้ความสามารถ ปฏิภาณ คิดเพลงเพื่อให้เกิดความบันเทิงในกลุ่มของตน ต่อมาเมื่อมีการแสดงร่วมด้วย ผู้แสดงจะฝึกหัดจนชำนาญเพื่อให้การแสดงออกมามีความ มีระเบียบเป็นแบบแผน นอกจากให้ความ

ผลิตเพลงแล้วยังให้ข้อคิดคติธรรมที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตเช่นเดียวกัน (สุภักดิ์ อนุกุล และวลัยพร นิยมสุจริต, 2546:8)

เพลงพื้นบ้านเป็นงานวรรณกรรมมุขปาฐะ (Oral Literature) ซึ่งรวมบทร้อยกรองและดนตรีเข้าด้วยกัน สืบทอดกันมาปากต่อปาก และมีลักษณะเด่นอยู่ที่ความเรียบง่ายของถ้อยคำ การร้อง และการแสดงออก (สุกัญญา สุจนายา, 2545: 3)

เพลงพื้นบ้าน เป็นสิ่งที่มาเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น เพราะเพลงพื้นบ้านไม่ได้เกิดจากความรู้ของคนๆเดียว แต่เกิดจากภูมิปัญญาของคนท้องถิ่นที่สามารถแต่งเพลงพื้นบ้านให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตได้และสามารถทำให้เป็นที่ยอมรับของคนทั่ว ๆ ไป สิ่งเหล่านี้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของวัฒนธรรมของไทยที่ชาวต่างชาติชื่นชมและให้การยอมรับว่าสมควรสนับสนุนและควรอนุรักษ์ไว้ ประเทศไทยเรานับได้ว่ามีวัฒนธรรมที่สั่งสมมานานหลายปี และสร้างความภูมิใจให้แก่คนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี เพชรบูรณ์เป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่จัดได้ว่ามีวัฒนธรรมที่หลากหลายผู้คนในท้องถิ่นเล็ก ๆ ต่างภูมิใจในความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

รำไท่นเป็นการละเล่นพื้นบ้านของไทย นิยมเล่นกันในฤดูเทศกาลเฉพาะบางท้องถิ่น รำไท่นเป็นการแสดงที่ไม่ตายตัว เกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบการแสดงมาเรื่อย ๆ จนปรากฏหลักฐานชัดเจนเมื่อประมาณปี พ.ศ.2484 ในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้เกิดการปฏิรูปวัฒนธรรมไทยและต้องการเชิดชูรำไท่นให้เป็นศิลปะประจำชาติ จึงได้ส่งเสริมการละเล่นชนิดนี้เป็นศิลปวัฒนธรรมประจำชาติอย่างหนึ่ง (คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2537: 1) รำไท่นมีการแสดงไม่ตายตัว เป็นการร่ายวงเวียนครกที่มีรูปแบบการแสดงที่ชัดเจน และมีท่ารำสอดคล้องกับเนื้อหาสาระของบทเพลง เดิมรำไท่นเป็นการละเล่นพื้นบ้านของคนไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือแถบจังหวัดนครราชสีมา มีวิธีเล่นง่าย ๆ โดยผู้เล่นชายหญิงจะล้อมวงปรบมือให้จังหวะกัน มีผู้คอยตีหน้าทับไท่นเป็นจังหวะ ให้ชายหญิงที่มาร่วมสนุกสนานจับคู่กันรำรำไปรอบ ๆ เป็นวงตามเสียงไท่น ในยุคแรกรำไท่นยังไม่มีเนื้อร้อง เป็นเพียงการร่ายรำง่าย ๆ ตามใจผู้รำให้ไปตามจังหวะไท่นเท่านั้น ราว พ.ศ.2483 จึงมีการนำเพลงรำไท่นไปเล่นกันแพร่หลายในพระนคร ธนบุรีและจังหวัดต่าง ๆ เริ่มมีการแต่งเนื้อร้องสั้น ๆ ร้องให้เข้าจังหวะ พัฒนาท่ารำให้เข้ากับเนื้อร้อง คนไทยเริ่มนิยมเล่นเพลงรำไท่นกันแพร่หลายที่สุดในระหว่างเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 (สุภักดิ์ อนุกุลและวลัยพร นิยมสุจริต,2546:94-95)

เพลงรำไท่นั้นจะใช้ภาษาที่เรียบง่าย เนื้อร้องเป็นเชิงเข้าแห่ หยอกล้อ เกี้ยวพาราสีกันระหว่างหนุ่มสาว มีพ่อเพลงแม่เพลงคิดประดิษฐ์เนื้อเพลง ทำนองเพลงให้เข้ากับจังหวะหน้าทับของไท่ เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการบรรเลง ประกอบไปด้วย ไท่ ฉิ่งและกรับ ลักษณะทำนองและการร้อง ทำรำ ตลอดจนการแต่งกาย เป็นแบบเรียบง่าย มุ่งเน้นเรื่องความสนุกสนานและการผ่อนคลายความตึงเครียด ไม่ได้คำนึงถึงเรื่องความสวยงามหรือความวิจิตรตระการตาแต่อย่างใด ต่อมา จอมพล ป.พิบูลสงคราม เกรงว่าเมื่อชาวต่างชาติได้ชมการละเล่น รำไท่ ที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในช่วงนั้น จะมองว่าศิลปวัฒนธรรมของไทยไม่มีความประณีตงดงามหรือแสดงถึงความเป็นชาติที่มีวัฒนธรรม จึงปรับปรุงให้การละเล่นรำไท่มีแบบแผนยิ่งขึ้น (สุภักดิ์ อนุกุลและวลัยพร นิยมสุจริต, 2546:94) ทั้งท่วงท่าในการรำ การแต่งกายให้มีความประณีตงดงามด้านเนื้อร้องและทำนองเพลง ก็มีการใช้ถ้อยคำที่สุภาพขึ้น มีแบบแผนและสวยงามขึ้น จุดประสงค์เพื่อเผยแพร่ศิลปะของชาติทางด้านนี้ให้นานาอารยประเทศได้รู้จัก (สมพงษ์ กาญจนเฉลิม, 2539:41-42) ในอดีตการละเล่นรำไท่ได้มีการแพร่หลายเกือบทุกจังหวัดในประเทศไทย อาทิเช่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดลพบุรี รวมทั้งจังหวัดเพชรบูรณ์

การละเล่นรำไท่ของจังหวัดเพชรบูรณ์ หรือที่เรียกว่า “รำโจ่ง” เป็นการละเล่นที่ถือกำเนิดมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ไม่ปรากฏหลักฐานว่าผู้ใดเป็นผู้คิดขึ้น แต่พอมีเค้าว่าในสมัยก่อนนั้นชาวเมืองวิเชียรบุรีมักติดต่อกับค้าขายกับชาวกรุงศรีอยุธยาหรือชาวเมืองต่าง ๆ แถบลุ่มเจ้าพระยา โดยอาศัยเส้นทางคมนาคมทางลำน้ำป่าสักอยู่เนื่อง ๆ จึงนำเครื่องดนตรีประเภทกลองไท่ ฆ้อง รวมทั้งท่วงท่ารำจากการเล่นรำวง การแสดงกลองยาวหรือลิเกของภาคกลาง แล้วคิดดัดแปลงท่วงท่ารำใหม่ตามภูมิปัญญา ครั้นเมื่อภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ก็ได้มีผู้นำเอาการละเล่นรำโจ่งไปประยุกต์เป็นการรำต่าง ๆ เช่น รำเท่งบ่อง รำวงประยุกต์ เป็นต้น (สำนักศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์, 2543:45) จากที่กล่าวมาพบว่า รำไท่หรือรำโจ่งของจังหวัดเพชรบูรณ์ในปัจจุบัน ยังมีการพบรำไท่ที่อำเภอวิเชียรบุรี รำไท่ที่หมู่บ้านท่าพล ตำบลท่าพล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ และรำไท่ของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมล บุญเขต อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

จากข้อมูลดังกล่าวมา ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจเพลงรำไท่ จึงคิดที่จะศึกษารวบรวมเพลงรำไท่และท่ารำ ของผู้ช่วยศาสตราจารย์กมล บุญเขต เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้จากการรวบรวมเพลงรำไท่และท่ารำไปเผยแพร่สืบต่อไป

1.2 จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาประวัติเพลงรำโทน

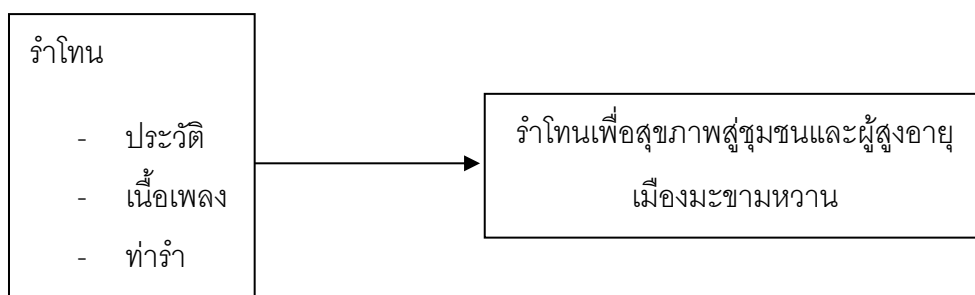
1.2.2 เพื่อศึกษาเนื้อเพลงรำโทน

1.2.3 เพื่อศึกษาท่ารำโทน

1.2.4 เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้รำโทนสู่ชุมชนและผู้สูงอายุเมืองมะขามหวาน

1.3 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาถึงประวัติความเป็นมาของรำโทน เนื้อเพลง และท่ารำ

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ทำให้ทราบประวัติเพลงรำโทน

1.4.2 ทำให้ทราบเนื้อเพลงรำโทน

1.4.3 ทำให้ทราบท่ารำโทน

1.4.4 ชุมชนและผู้สูงอายุเมืองมะขามหวานมีความสนุกสนานเพลิดเพลินและสุขภาพแข็งแรงอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

เพลงรำโทนและท่ารำโทนของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมล บุญเขต

1.6 ข้อตกลงเบื้องต้น

ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษา รำโทนของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมล บุญเขต เท่านั้น

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

รำโทน	หมายถึง	การละเล่นพื้นเมืองของชาวเพชรบูรณ์ในการร้องและการรำ จะใช้จังหวะโชนตีตามจังหวะหน้าทับ ที่นำเอาอัตลักษณ์ของ ชาวเพชรบูรณ์เป็นตัวกำหนดในการสร้างสรรค์เนื้อร้อง ทำนองและทำรำที่เป็นลักษณะเฉพาะของชุมชนชาว เพชรบูรณ์
เมือง	หมายถึง	จังหวัดเพชรบูรณ์
มะขามหวาน	หมายถึง	ผลไม้ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มรดกทางวัฒนธรรมไทยมีความหลากหลายทั้งทางด้านภาษา วรรณกรรม ศิลปะ ประเพณี ศิลปะการแสดงและการละเล่นพื้นเมือง ล้วนสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สิ่งเหล่านี้บ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์และบ่งบอกถึงความเจริญรุ่งเรืองทางอารยธรรมของชาติไทย การสร้างสรรค์อัตลักษณ์จึงมีส่วนสำคัญในการพัฒนาสังคมและสะท้อนเรื่องราวของมนุษย์ผ่านศิลปะการแสดง อีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์ พัฒนา สืบทอด เผยแพร่และการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมควบคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำเสนองานวิจัยเรื่อง รำโทนเพื่อสุขภาพกับผู้สูงอายุเมืองมะขามหวาน เป็นการบอกเล่าเรื่องราวและอัตลักษณ์ชุมชนชาวเพชรบูรณ์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังต่อไปนี้

2.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับจังหวัดเพชรบูรณ์

2.2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการแสดงรำโทน

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับจังหวัดเพชรบูรณ์

2.1.1 ประวัติความเป็นมา

จังหวัดเพชรบูรณ์เป็นเมืองโบราณ สร้างเมื่อใดและใครเป็นผู้สร้างนั้นยังมีหลักฐานไม่เพียงพอที่จะสรุปได้ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงวิเคราะห์ว่าเป็นเมืองที่สร้างมา 2 ยุค แต่สร้างลงซ้ำในที่เดียวกัน สิ่งสำคัญคือพระมหาธาตุและวัดโบราณซึ่งทำให้เราเข้าใจว่า ยุคแรกสร้างเมื่อเมืองเหนือคือ กรุงสุโขทัยหรือพิษณุโลกเป็นเมืองหลวง ด้วยเอาลำน้ำไว้กลางเมืองเข้าเมืองพิษณุโลก ยุคที่สองจะสร้างในสมัยแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ด้วยมีบ้อมและกำแพงก่อด้วยอิฐปูนศิลาฐานคล้ายที่เมืองนครราชสีมา แต่เล็กและเตี้ยกว่า เอาแม่น้ำไว้กลางเมืองเหมือนกันเป็นแต่ร่นกำแพงเมืองให้เล็กลงกว่าเดิม

นอกจากนี้ในท้องที่อำเภอศรีเทพ มีโบราณสถานเก่าแก่ชื่อ “เมืองศรีเทพ” จากการค้นพบซากโบราณสถานและจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ค้นพบในเมืองศรีเทพ ทำให้น่าเชื่อว่าเมืองเพชรบูรณ์มีอายุไม่ต่ำกว่า 1,000 ปี และเป็นเมืองที่ขอมสร้างขึ้นในระยะเวลาใกล้เคียงกับเมืองพิมาย ลพบุรีและจันทบุรี เพื่อเป็นจุดเผยแพร่วัฒนธรรมของขอมไปสู่อาณาจักรทวารวดี ปัจจุบันยังมีซากตัวกำแพงเมืองและปรางค์ปรากฏอยู่ (สำนักวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์, 2547 , 1)

จังหวัดเพชรบูรณ์มีประวัติความเป็นมาอันยาวนาน หลักฐานเท่าที่ค้นพบมีปรากฏมาตั้งแต่ครั้งสมัยสุโขทัย สมัยกรุงศรีอยุธยา สมัยกรุงธนบุรีและสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ จากการขุดค้นพบลานทองในกรุเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ วัดมหาธาตุ เมื่อครั้งกรมศิลปากร ทำการบูรณะซ่อมแซม ในปี พ.ศ.2510 พบอักษรไทยโบราณอ่านแล้วได้ความว่า เดิมเมืองเพชรบูรณ์ชื่อเมือง “เพชรบุรี” หรือ “พีชปะระ” อันหมายถึงเมืองแห่งพืชพันธุ์ธัญญาหาร (สำนักวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์, 2547 , 2)

ในสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ได้มีการจัดตั้งมณฑลเทศาภิบาลขึ้น โดยได้รวมรวมหัวเมืองต่าง ๆ เข้าเป็นมณฑล ได้ยกฐานเมืองเพชรบูรณ์ขึ้นเป็นมณฑล 2 ครั้ง คือครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2442 ให้โอนเมืองเพชรบูรณ์ เมืองชัยบาดาล เมืองบัวชุมและเมืองวิเชียรบุรี จากมณฑลลาวฝ่ายเหนือรวมจัดตั้งเป็นมณฑลและได้ประกาศยุบลงเมื่อ พ.ศ.2447 เพราะเป็นเมืองเล็กและกันดาร ครั้งที่ 2 เมื่อปี พ.ศ.2450 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ จัดตั้งมณฑลเพชรบูรณ์ขึ้นใหม่เพราะการคมนาคมติดต่อกับเมืองอื่น ๆ ในมณฑลไม่สะดวก มีเมือง 2 เมือง คือ เมืองเพชรบูรณ์และเมืองหล่มสักดี ต่อมาได้ประกาศยุบเลิกมณฑลเมื่อปี พ.ศ.2458 ในสมัยรัชกาลที่ 6 ไปขึ้นกับมณฑลพิษณุโลกตามเดิม (สำนักวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์, 2547 , 3)

ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 และสงครามมหาเอเชียบูรพา ประเทศไทยกำลังอยู่ในภาวะคับขัน กรุงเทพฯ ซึ่งเป็นเมืองหลวงเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่ฝ่ายตรงกันข้ามมุ่งโจมตีรัฐบาลในสมัยนั้นมี จอมพล ปอพิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี เห็นว่าจังหวัดเพชรบูรณ์มีชัยภูมิที่เหมาะสมในการโยกย้ายเมืองหลวงของไทยไปอยู่ในพื้นที่ปลอดภัย เพราะมีภูเขาล้อมรอบมีทางออกทางเดียว ศัตรูรุกงานได้ยาก จึงได้ยกพระราชกำหนดสร้างนครบาลขึ้น แล้วย้ายสถานที่ราชการมาตั้งที่จังหวัดเพชรบูรณ์ พระราชกำหนดนครบาลใหม่นี้ชื่อว่า “พระราชกำหนด

ระเบียบการบริหารนครบาลเพชรบูรณ์และสร้างพุทธบุรี พ.ศ.2487” แต่พอนำเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎร เพื่อขอความเห็นชอบปรากฏว่าฝ่ายรัฐบาลแพ้เสียงเพราะสภาผู้แทนราษฎรในสมัยนั้นเห็นว่าเป็นการหมดเปลืองโดยเปล่าประโยชน์กับทั้งทำให้ประชาชนที่เกณฑ์มาสร้างถนนสายตะพานหิน-เพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นทางออกทางเดียวต้องเสียชีวิตมากมาย จึงลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาลรัฐบาลจึงต้องลาออกและเมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง หน่วยราชการต่าง ๆ ก็ย้ายกลับมากรุงเทพฯ เช่นเดิม (สำนักวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์, 2547 , 4)

2.1.2 สภาพภูมิศาสตร์และการคมนาคม

จังหวัดเพชรบูรณ์ ตั้งอยู่ภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย หรือ ภาคกลางตอนบน ทางภาคภูมิศาสตร์ อยู่ระหว่างภาคเหนือ ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประมาณเส้นรุ้งที่ 16 องศาเหนือ กับเส้นแวง 101 องศาตะวันออก ส่วนที่กว้างที่สุดของจังหวัดจากตะวันออกถึงตะวันตก กว้าง 55 กิโลเมตร ส่วนที่ยาวที่สุด วัดจากด้านเหนือสุดถึงใต้สุดยาว 296 กิโลเมตร สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 114 เมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร 346 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 21 มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	จังหวัดเลย
ทิศใต้	ติดต่อกับ	จังหวัดลพบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	จังหวัดขอนแก่นและจังหวัดชัยภูมิ
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	จังหวัดพิษณุโลก นครสวรรค์และจังหวัดพิจิตร

มีพื้นที่ประมาณ 12,668,416 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 7.9 ล้านไร่ มีภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม ท้องกระทะ ประกอบด้วยเนินเขา ป่า และที่ราบเป็นตอนๆ สลับกันไป พื้นที่ลาดชันจากเหนือลงไปใต้ ตอนเหนือมีทิวเขาสูง ตอนกลางเป็นพื้นที่ราบและมีเทือกเขาเพชรบูรณ์ ขนาบกันไปทั้งสองข้าง ทั้งทิศตะวันออกและทิศตะวันตก มีแม่น้ำป่าสักซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญที่สุดของจังหวัด ไหลผ่านตอนกลางของจังหวัด จากทิศเหนือไปทิศใต้ ความยาว 350 กิโลเมตร (สำนักวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์, 2547 , 5)

การคมนาคม มีถนนสามารถติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ ในแต่ละภูมิภาคได้สะดวกตลอดปี ได้แก่เส้นทางพิษณุโลก-ชุมแพ หล่มสัก-เลย หนองบัว-ชัยภูมิ เพชรบูรณ์-ตะพานหิน และถนนสายสระบุรี-หล่มสัก

2.1.3 การปกครอง

จังหวัดเพชรบูรณ์ แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 11 อำเภอ คือ อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ อำเภอหล่มสัก อำเภอหล่มเก่า อำเภอวิเชียรบุรี อำเภอชนแดน อำเภอหนองไผ่ อำเภอศรีเทพ อำเภอป่าสัก อำเภอเนินสามพัน อำเภอน้ำหนาว อำเภอวังโป่ง และอำเภอเขาค้อ มีตำบล 117 ตำบล หมู่บ้าน 1,228 หมู่บ้าน เทศบาล 16 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) 110 แห่ง (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์, 2547 , 6)

2.1.4 ประชากร

จังหวัดเพชรบูรณ์มีประชากรทั้งสิ้น 1,051,202 คน ชาย 527,552 คน หญิง 523,650 คน เป็นจังหวัดที่มีประชากรเกิน 1 ล้านคน นับเป็นจังหวัดที่มีประชากรมากเป็นลำดับที่ 18 ของประเทศ ประชากรส่วนมากเป็นคนเชื้อชาติไทย สัญชาติไทย ส่วนน้อยเท่านั้นที่เป็นคนต่างด้าว เช่น คนจีน คนญวน และชาวไทยภูเขาเผ่าต่าง ๆ นอกจากคนดั้งเดิมในพื้นที่แล้วก็มีอพยพมาจากท้องถิ่นอื่น ๆ เกือบจะทั่วทุกจังหวัดของประเทศเพราะมีพื้นที่เพาะปลูกกว้างเปล่าอยู่อีกมากและมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์, 2547 , 6)

2.1.5 การประกอบอาชีพ

สภาพทางเศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบูรณ์ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับอาชีพการเกษตร ซึ่งเป็นอาชีพของประชากร กว่าร้อยละ 85 ของประชากรทั้งจังหวัด พืชไร่เป็นพืชที่ปลูกมากที่สุด โดยเฉพาะ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รองลงไปได้แก่ถั่วเขียว ข้าวฟ่าง ฝ้าย งา ละหุ่ง ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ข้าวมีเนื้อที่ปลูกเป็นอันดับสองรองจากข้าวโพด และการทำสวนผลไม้ส่วนมากเป็นมะขามหวาน

2.1.6 ศาสนาวัฒนธรรมและประเพณี

ประชาชนส่วนใหญ่ของจังหวัดเพชรบูรณ์นับถือศาสนาพุทธ รองลงไปได้แก่ศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลามตามลำดับ ศาสนิกชนของแต่ละศาสนา ได้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบตามคำสอนของศาสนา และช่วยเหลือเกื้อกูลด้วยความรักสามัคคีกลมเกลียวด้วยความสัจดีตลอดมา

เนื่องจากจังหวัดเพชรบูรณ์ตั้งอยู่ระหว่างภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนั้นทั้งทางด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น จึงมีลักษณะคลุกเคล้าผสมผสานกันอยู่มาก แต่ส่วนใหญ่จะค่อนข้างไปทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ งานประเพณีที่สำคัญๆของจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้แก่ งานประเพณีสารทไทยและอุ้มพระดำน้ำ ซึ่งจัดสืบทอดกันมาเป็นประจำทุก ๆ ปี มีการอัญเชิญพระพุทธรูปค้ำบ้านคูเมือง ซึ่งประดิษฐานอยู่ที่วัดไตรภูมิ อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ ไปประกอบพิธีสงฆ์และดำน้ำยังที่จุดพบองค์พระพุทธรูปครั้งแรก ในงานนี้มีการประกวดเรือประเภทต่าง ๆ ด้วย งานเทศกาล”งานกาชาดมะขามหวานนครบาลเพชรบูรณ์” ซึ่งทางจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้จัดเป็นประจำทุกปี นอกจากนี้ก็มีงานประเพณีของแต่ละท้องถิ่น ที่จัดขึ้น เช่น งานทำบุญบังไฟเดือนเจ็ด กับงานแข่งเรือพายเทศกาลออกพรรษา ของชาวอำเภอลำทะเมนชัย งานแข่งกลองล่องโคมไฟไหว้พ่อขุนผาเมือง เพื่อบวงสรวงดวงพระวิญญาณของพ่อขุนผาเมืองของชาวอำเภอลำทะเมนชัย งานบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพของชาวอำเภอสรีเทพ และงานบวงสรวงดวงพระวิญญาณสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ของชาวอำเภอวิเชียรบุรี เป็นต้น

2.1.7 สถานที่สำคัญและสถานที่ท่องเที่ยว

จังหวัดเพชรบูรณ์มีพื้นฐานทางประวัติศาสตร์อันยาวนานจึงมีโบราณสถานและโบราณวัตถุ อันเป็นหลักฐานที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของอดีตกาลที่ผ่านมา ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดต่อกันมามีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง นอกจากนี้จากการที่มีพื้นที่เป็นป่าเขาจึงมีมรดกทางธรรมชาติเป็นแหล่งท่องเที่ยวอยู่เป็นจำนวนมาก ประกอบกับการคมนาคมติดต่อภายในจังหวัด และจังหวัดใกล้เคียงตลอดจนการติดต่อกับกรุงเทพมหานคร สามารถเดินทางได้สะดวกตลอดปีจึงมีความเหมาะสมที่จะได้รับความสนใจเดินทางไปเที่ยวชมสถานที่ต่าง ๆ เหล่านี้ได้แก่ หลักเมืองเพชรบูรณ์ วัดมหาธาตุ วัดไตรภูมิ อนุสาวรีย์พ่อขุนผาเมือง ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ พระตำหนักเขาค้อ อนุสรณ์ผู้เสียสละเขาค้อ ศาลหลักเมืองนครบาลเพชรบูรณ์ อ่างเก็บน้ำห้วยป่าแดง น้ำตกศรีดิษฐ์ อุทยานแห่งชาติน้ำหนาว น้ำตกตาดหมอก สวนรุกขชาติผาเงา ฯลฯ เป็นต้น

2.2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการแสดงรำโทน

การเล่นรำโทน เป็นการละเล่นพื้นบ้านที่ถือเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นที่มีอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศไทยอีกประเภทหนึ่ง รำโตนิยมเล่นกันทั่วไปโดยเฉพาะในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง และภาคอีสานที่เล่นสืบทอดกันมาจากการอดีตจนถึงปัจจุบัน ทำรำของรำโทนเป็นการรำที่มีลักษณะเรียกว่า “รำไ้บ่ท” หรือ “รำตีบ่ท” ด้วยเหตุที่มีการร้อง และรำเข้ากับจังหวะเสียงโทน จึงเรียกว่า “รำโทน” ลักษณะท่ารำของการรำโทน จะมีลักษณะเฉพาะ ซึ่งเกิดจากภูมิปัญญาชาวบ้านคิดสร้างสรรค์เป็นศิลปะประจำท้องถิ่น มีรูปแบบท่าทาง ท่วงที ท่ารำตามบทเพลงในแต่ละเพลง ความแตกต่างของการละเล่นจะปรากฏในลักษณะท่าทางการรำ คำร้อง เครื่องดนตรี และการแต่งกายของแต่ละภูมิภาค การเล่นเป็นกิจกรรมบันเทิงที่แฝงไว้ด้วยสัญลักษณ์ อันเนื่องด้วยวัฒนธรรมและประเพณี สะท้อนวิถีชีวิตและความเชื่อของสังคมที่สืบทอดมาแต่โบราณ ประเพณีและวัฒนธรรมสมัยก่อนมัก สอดแทรกความสนุกสนานบันเทิงควบคู่กันไปกับการทำงาน ทั้งในชีวิตประจำวันและเทศกาลงานบุญ ตามระยะเวลาแห่งฤดูกาล

2.2.1 ประวัติความเป็นมาของรำโทน

รำโทน เป็นการละเล่นพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติไทย นับเป็นการละเล่นพื้นบ้านที่ นิยมเล่นกันทั่วทุกภาคของประเทศไทยที่ได้รับความนิยมตั้งแต่สมัยอดีต จุดมุ่งหมายของรำโทนเพื่อ ความสนุกเพลิดเพลินในโอกาสต่าง ๆ ประวัติความเป็นมาของรำโทนไม่มีผู้ใดบอกได้อย่างแน่ชัดว่า รำโทนเกิดขึ้นเมื่อใดและใครเป็นผู้ริเริ่ม แต่จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารทางวิชาการ พบว่า มีการ สันนิษฐานเกี่ยวกับการรำโทนไว้หลายกรณียกตัวอย่าง เช่น จากกฎหมายเถียรบาลสมัยพระบรมไตรโลกนาถ (พ.ศ. 1991 – 2031) มีกำหนดไว้ว่า “ห้ามร้องเพลงเรือ เป่าขลุ่ย เป่าปี่ สีซอ ดีดกระจับปี่ ดีดจะเข้ ตีโทนทับ ในเขตพระราชวัง” ข้อความนี้แสดงให้เห็นว่าชาวพระนครหรือยุคนั้นนิยมเล่นกัน อย่างแพร่หลายจึงเกิดกฎหมายขึ้นและโทนนั้นก็เป็เครื่องดนตรีที่มีมาตั้งแต่สมัยอยุธยาแล้ว อีกทั้งจากหนังสือรำโทนของสำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติกล่าวไว้ว่า “พบว่ามีการเล่นรำโทนก่อน สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 คือ แถวบ้านแพะ จังหวัดสระบุรี” (นวลรวี จันทรลุน, 2548 , 4)

ร่างพื้นบ้านของไทยเท่าที่พบหลักฐานจะปรากฏคำว่า “รำโทน” ที่มีรูปแบบการร้องรำเป็น วงกลมก่อนการแสดงประเภทอื่นซึ่งพบว่า “โทน” เป็นชื่อของเครื่องหนังในวงดนตรีไทย ที่ซึ่งหนัง หน้าเดียว มีสายโยงเร่งเสียงจากขอบหนังถึงคอ มีหางยื่นออกไปและบานปลาย มีชื่อ

เรียกกันว่า“โทนทับ” โดยลักษณะรูปร่างนั้น โทนมีชื่อเรียกกันได้ตามรูปร่างที่ปรากฏ 2 ชนิดคือ โทนชาตรีและโทนมโหรี แต่จะนิยมเรียก “โทนทับ” เพื่อมิให้เข้าใจเป็นโตนตะโพน ซึ่งจากหลักฐานที่กล่าวมา ข้างต้นมีคำกล่าวไว้ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ปรากฏหลักฐานเกี่ยวกับเครื่องดนตรีไทยในสมัยนี้ มีในกฎ มลเทียรบาล ซึ่งระบุชื่อเครื่องดนตรีไทยเพิ่มขึ้น จากที่เคยระบุไว้ในหลักฐานสมัยสุโขทัย จึงน่าจะเป็น เครื่องดนตรีที่เพิ่งเกิดในสมัยนี้ ได้แก่ กระจับปี ซลุ่ย จะเข้ และ รำมะนา ซึ่งแสดงว่าสมัยนั้นดนตรีไทย เป็นที่นิยมกันมากแม้ในเขตพระราชฐาน ก็มีคนไปร้องเพลงและเล่นดนตรีกันเป็นที่เอิกเกริกและเกิน พอดี จนกระทั่งพระมหากษัตริย์ต้องทรงออกกฎมลเทียรบาล (เจริญทัศน์ ศิลปะบรรเลง และ ลิขิต จินดาวัฒน์, 2521 , 60) นอกจากนี้ยังมีหลักฐานจากบันทึกของลาลูแบร์ ที่แสดงให้เห็นว่าการเล่น รำโตนเป็นการเล่นของชาวบ้านที่จะร้องเล่นกันในเวลาเย็น โดยมีวิธีการเล่นจากการตีโตน ประกอบการร้องที่มีมาตั้งแต่สมัยอยุธยา ทั้งยังมีหลักฐานปรากฏเรื่องของเครื่องดนตรีประเภทโตนที่ นิยมเล่นกันแพร่หลายในสมัยอยุธยา และมีการเล่นสืบทอดในสมัยกรุงธนบุรีจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เหตุที่เรียกว่า “รำโตน” เพราะเดิมแล้วใช้โตนเป็นเครื่องดนตรีที่ให้จังหวะหลักในการเล่น (กาญจนารัศมี แจ่มฟ้า, 2560 , 232)

รำโตนเป็นการละเล่นที่นิยมมาตั้งแต่ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 และได้รับความนิยมมากใน ระหว่างสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นช่วงเวลาที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ประชาชนในพระนคร ธนบุรีและในชนบท โดยเฉพาะแถบจังหวัดที่อยู่ที่ราบลุ่มภาคกลางและภาค อีสานนิยมเล่นรำโตนกันอยู่ทั่วไป ทั้งนี้อยู่ในภาวะสงครามและประชาชนเกิดความตึงเครียดจึงได้คิด การละเล่นที่สนุกสนานมาเล่นกันและพบว่าการเล่นรำโตนได้รับความนิยมมากที่สุด จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้พยายามส่งเสริมรำโตนให้เป็นศิลปะที่มีแบบแผนและถือว่ารำโตนเป็นวัฒนธรรม อย่างหนึ่งของชาติมีความเห็นว่าวัฒนธรรมเป็นส่วนสำคัญในการสร้างชาติ การปรับปรุงรำโตนเป็น การรื้อร่างและพัฒนา รำโตนมาตรฐานจึงเป็นผลงานชิ้นสำคัญที่สุดในด้านวัฒนธรรม (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, ม.ป.ป. , 2) บริบททางวัฒนธรรมในยุคจอมพล ป. พิบูลสงคราม พบว่ายังมีอิทธิพลต่อการเล่นรำโตน ทำให้รูปแบบการเล่น และองค์ประกอบในการเล่นนั้นเกิดการเปลี่ยนแปลงไป โดยรำโตนนี้ได้รับ อิทธิพลจากนโยบายรัฐนิยม การปฏิวัติวัฒนธรรมและข้อกำหนดต่าง ๆ ในช่วงรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม นอกจากนี้ยังเกิดการตราพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติขึ้น เพื่อที่จะกำหนดและ ดูแลในเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมต่าง ๆ ซึ่งนโยบายของท่านมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของประชาชนในยุคนั้นหลายด้านซึ่ง

ประชาชนทุกคนต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด นอกจากนี้จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้เห็นความสำคัญของการเล่นรำไท่นีมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้เล่นรำไท่ ในช่วงนั้นมีการ สนับสนุนให้ทางราชการแต่งเพลงรำไท่ขึ้น เพื่อเป็นการสื่อนโยบายของรัฐบาลไปยังประชาชนซึ่งก็ เป็นกลวิธีอย่างหนึ่งของท่าน จอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่ใช้รำไท่เป็นเครื่องมือในการปกครองประเทศมีรัฐธรรมนูญเป็นนโยบายสำคัญที่กำหนดให้ประชาชนปฏิบัติตามเพื่อนำพาประเทศไปสู่อารยชน (กาญจนาวัณณ์ แจ่มฟ้า, 2560, 233) ซึ่ง กาญจนาวัณณ์ แจ่มฟ้า ได้วิเคราะห์พัฒนาการการแสดง รำไท่ เนื่องจากรำไท่เป็นการละเล่นพื้นบ้านของไทยนิยมเล่นกันมาในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งรำไท่มีพัฒนาการของการเล่น สามารถแบ่งได้เป็น 3 ช่วง คือ

1) รำไท่ในช่วง ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 (ช่วงแรกเริ่มสมัยกรุงศรีอยุธยา - พ.ศ. 2483) ลักษณะการเล่นจะเป็นแบบวิถีชีวิตของชาวบ้าน เน้นความสนุกสนานเป็นหลัก ไม่พิถีพิถันนัก

2) รำไท่ในช่วงระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2484- พ.ศ. 2488) เป็นช่วงที่นิยมเล่นรำไท่กันอย่างแพร่หลาย โดยมีลักษณะการเล่นเหมือนรำไท่ช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 แต่เริ่มได้รับอิทธิพลจากนโยบายของรัฐบาล เข้ามามีผลกระทบต่อการเล่นรำไท่ ทั้งในด้านบทเพลง การแต่งกาย และวิธีการเล่น นั่นคือเกิดการปรับปรุง จากรำไท่แบบชาวบ้านไปสู่รูปแบบกรม ศิลปากร

3) รำไท่ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2489- ปัจจุบัน) มีลักษณะการเล่นที่เปลี่ยนแปลงไปคือมีการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามา คือเกิดการเล่นเชยร่าว ซึ่งได้รับความนิยมมากในช่วงนั้น ต่อมาในปัจจุบัน (พ.ศ. 2559) ก็ยังคงพบเห็นการเล่น รำไท่ในแบบฉบับของชาวบ้านอยู่ตามท้องถิ่นซึ่งได้รับความนิยมน้อยลง

2.2.2 รูปแบบและวิธีการแสดงรำไท่

รำไท่ เหตุที่เรียกชื่อว่ารำไท่ เพราะเดิมเป็นการรำประกอบจังหวะการตี "ไท่" ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีหลักในการเล่น ภายหลังแม้ใช้เครื่องดนตรีอื่น เช่น รำมะนา ตีให้จังหวะแทนก็ยังเรียกชื่อ เช่นเดิม ผู้ที่นิยมเล่นรำไท่ คือหนุ่มสาวชาวบ้าน กล่าวกันว่าในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ในภาวะ สงครามนั้นยามค่ำคืนจะมีดไปทุกหนทุกแห่ง เนื่องจากทางรัฐบาลห้ามกระทำการต่าง ๆ หลายอย่าง เช่น ห้ามจุดไฟ ห้ามชุมนุมและอื่น ๆ ประชาชนเกิดความเหงาและเครียด การสนทนา

กันเพียงอย่าง เดียวไม่สนุก จึงได้คิดเล่นรำโทนขึ้น การละเล่นชนิดนี้ชาวบ้านรู้จักและเล่นได้ทุกคน ขณะที่เล่นจะจุดตะเกียงตั้งไว้ตรงกลาง ผู้เล่นจะยืนล้อมวงจุดประสงค์ของการเล่นคือเพื่อความ สนุกสนาน และพบปะ เกี้ยวพาราสีระหว่างหนุ่มสาว

2.2.2.1 รูปแบบ

รำโทน เป็นการแสดงเพื่อความสนุกสนาน หรือแสดงในงานรื่นเริงต่าง ๆ เช่น งานตรุษสงกรานต์ งานบวชนาค งานแต่งงานของคนในชุมชน เพื่อเป็นการพบปะกันการ ระหว่าง หนุ่มสาวในหมู่บ้านและต่างถิ่น รูปแบบการแสดงจึงมักจะเป็นการเกี้ยวพาราสีกันระหว่าง หนุ่มสาว การแสดงจะเริ่มช่วงหัวค่ำจนถึงเช้าของวันรุ่งขึ้น และแสดงภายใต้แสงเทียนเพราะใน อดีตยังไม่มีไฟฟ้า ใช้ในสมัยนั้น รูปแบบที่พัฒนามาจากการรำเป็นวงหรือการรำเวียนครกซึ่งมีมา แต่โบราณ ก่อนการ แสดงมีการนำครกไม้มาตั้งไว้ตรงกลางเพื่อให้ผู้เล่นดนตรีได้นั่งแทนเก้าอี้ ผู้รำ จะรำไปรอบ ๆ ฝ่ายชาย เป็นผู้โค้งฝ่ายหญิง รำเป็นคู่ ๆ รูปแบบการเดินเป็นวงกลมเดินไปรอบ ๆ ตามความพอใจของผู้แสดง รำโทนจึงเกิดขึ้นเพื่อการแสดงที่มีความเก่าแก่และคงมีเอกลักษณ์ การรำเป็นวง (หม่อมดุษฎีปริวรรต ณ อุรุยา, 2536 , 13)

การละเล่นรำโทนไม่มีพิธีการหรือไหว้ครูเพราะเน้นความสนุกสนาน เท่านั้น ลีลาท่ารำมีเพียงท่าทำรำรายมือ คล้ายท่ารำสอดสร้อยมาลา หญิงสาวรำต่อกันเป็นคู่ ฝ่ายหญิงรำ อยู่ด้านใน ฝ่ายชายรำอยู่ด้านนอก รำไปรอบ ๆ วงทวนเข็มนาฬิกา ขณะรำมีการยก ไหล่ ยกเขมมาย ชายตาระหว่างหนุ่มสาว หลังจากการแสดงจบลง มีการร้องเพื่อลากลับทุกครั้ง (เพ็ญศรี จันทรพิชญ, 2538 , 170) การบรรเลงและการขับร้องประกอบการแสดงรำโทน เริ่มต้น ด้วยผู้บรรเลงและขับร้อง นั่งด้านหน้าเวที ผู้แสดงออกมายืนในท่าที่พร้อมที่จะแสดง พ่อเพลง แม่ เพลงร้องขึ้นต้นบทเพลง เพลง แรกลูกคู่และผู้บรรเลงดนตรี ตีโทนและจังหวะรับ ผู้แสดงทุกคนร่วม ร้องเพลงพร้อมกับรำและตีบทไป ตามเนื้อเพลง ใช้ท่าทางที่เป็นธรรมชาติสื่อให้ผู้ชมได้เห็นอย่าง ชัดเจนเข้าใจง่าย โดยแต่ละเพลงจะร้อง ซ้ำหรือร้องทวน 2 ถึง 3 เที้ยว เมื่อจบแต่ละเพลงทั้งดนตรี และผู้ขับร้อง จึงหยุดแล้วขึ้นบทเพลงใหม่ ต่อไปปฏิบัติตามขั้นตอนนี้ทุกครั้ง (วีระจักร วงศ์เงิน, 2551 , 4-5)

2.2.2.2 วิธีการแสดง

การเล่นรำไท่นแต่ละท้องถิ่นจะมีการเล่นในรูปแบบและวิธีการแสดงที่มีลักษณะคล้ายกัน ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน แล้วแต่ผู้ร้องผู้รำจะสะดวก แต่จะยังคงความเป็นเอกลักษณ์ ของหมู่บ้านนั้น ๆ คือบทร้อง วิธีการแสดงจะรำเป็นวงกลม เคลื่อนวงรำวนไปทางซ้าย มีการรำเป็นคู่ ระหว่างชายและหญิง โดยฝ่ายหญิงจะอยู่ทางขวามือของฝ่ายชาย มีผู้ร้องและผู้บรรเลงเครื่องดนตรีกำกับจังหวะอยู่กลางวงรำ หรืออาจจะมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเล่นได้ตามสถานที่ผู้รำจะรำใช้บท ใช้ท คือทำท่าทางไปตามเนื้อร้อง โดยกระบวนการรำของการเล่นรำไท่น ผู้รำจะเป็นผู้ที่คิดท่ารำและ ลีลาการรำให้เหมาะสมกับเนื้อร้อง ทำนอง และจังหวะของบทเพลง ซึ่งจะเป็นแบบฉบับของชาวบ้าน เอง (กาญจนารัศมี แจ่มฟ้า, 2560 , 237)

นอกจากนี้รำไท่นยังมีการปรับปรุงวิธีการแสดงในสมัยของจอมพล ป. พิบูลสงคราม แบ่งได้เป็น 2 ระยะ คือ ระยะแรกเปลี่ยนจากรำไท่นให้เป็นรำวง โดยให้มีการเล่นรำวง ที่เป็น แบบแผนเรียบร้อยสวยงามกว่ารำไท่นของชาวบ้านแบบเดิม ส่งเสริมให้มีการละเล่นรำไท่นในเขตพระ นคร ธนบุรีและต่างจังหวัด การเปลี่ยนชื่อจากเดิมที่ไม่มีแบบแผนมาเป็นรำเป็นวงมีโต๊ะที่จัดอย่าง สวยงามตั้งไว้ตรงกลางมีเก้าอี้ให้ผู้อยู่ ให้ผู้ที่อยู่ข้างนอกวงนั่งดูอย่างมีระเบียบ การแต่งกายต้อง สวยงามตาม รัฐนิยม จัดให้ชายโค้งหญิงก่อนการรำมีการทักทายกันด้วยการไหว้ก่อนเมื่อรำจบแล้ว ชายต้องนำหญิงมาส่งที่เดิม รำวงจึงได้รับความนิยมในหมู่ชาวกองด้วยไมใช่นิยมเล่นไปอย่างไม่มี พิธีต้องเช่นชาวบ้านเล่นอย่างที่เคยเป็น การละเล่นในยุคนี้บางครั้งผู้คนยังเรียกว่ารำไท่นอย่างไรก็ตามคำว่ารำวงเริ่มเข้ามาแทนที่เริ่มมีจังหวะและท่ารำมาจากตะวันตกมาผสมการเต้น ในช่วงนี้คำว่ารำ ไท่นจึงแทบจะเลือนหายไป (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม, 2537 , 5)

2.2.2.3 โอกาสที่ใช้แสดง

ในอดีตการแสดงรำไท่นนี้ จะใช้แสดงในงานรื่นเริงได้ทุกโอกาส เช่น งานแต่งงาน งานตรุษสงกรานต์ งานบวชนาค งานลอยกระทง งานแห่เรือ และงานประเพณีอื่น ๆ การแสดงรำไท่นในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม มีการพัฒนามากถึงกับตั้งคณะรำวงและจัดให้จังหวัดต่าง ๆ หรือในอำเภอ และมีการประกวดรำไท่นหรือรำวงอย่างแพร่หลาย (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม, 2537 , 5) แต่ปัจจุบันมีการแสดงรำไท่นลดน้อยลงจะเหลือแต่งงานตรุษสงกรานต์ เท่านั้นที่เป็นการแสดงในท้องถิ่นของตน แต่ยังมีแสดงรำไท่นของบางคณะที่จะได้รับ

เชิญไปแสดง ในเทศกาลต่าง ๆ โดยหน่วยหน่วยงานราชการและสถานศึกษา เพื่อการอนุรักษ์ สืบสาน และเพื่อให้ ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษา เพื่อช่วยกันสืบสานต่อไป

2.2.3 องค์ประกอบการแสดง

องค์ประกอบของการแสดงรำไท่นทำให้รำไท่นมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่มีความสวยงามโดดเด่น บ่งบอกถึงความเจริญรุ่งเรือง และความมีอารยธรรมทางด้านศิลปะ อย่างเห็นได้ชัดเจนนั่นคือ ดนตรี บทเพลง เครื่องแต่งกาย ที่เกิดขึ้นด้วยการสังสมจนกลายเป็นอัตลักษณ์ นับเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมธรรมนั้น ๆ ได้อย่างชัดเจน ซึ่งในการแสดงรำไท่น มีองค์ประกอบการแสดงที่สำคัญและบ่งบอกถึงลักษณะเฉพาะที่เป็นเอกลักษณ์ ดังต่อไปนี้ องค์ประกอบการแสดงรำไท่น คือ บทเพลง ดนตรีประกอบการแสดงการแต่งกาย ลีลาท่ารำ

2.2.3.1 บทเพลง

บทเพลงรำไท่นเป็นเพลงที่มีเนื้อร้องเข้าใจง่ายมีความหมายชัดเจนส่วนใหญ่ แต่งมาจากเรื่องราวที่พบเห็นทั่วไปในชีวิตประจำวัน เป็นเรื่องใกล้ตัวและเป็นเรื่องที่คนสนใจ บทเพลง ที่ใช้ประกอบการแสดงรำไท่นในช่วงก่อนสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นบทเพลงที่ใช้วิธีจดจำสืบทอดกันมาการถ่ายทอดอาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ทั้งเนื้อเพลงและ ท่ารำ เพลงส่วนใหญ่ช่วง ก่อน พ.ศ. 2484 จะเป็นเพลงที่เกี่ยวกับตัวละครในวรรณคดี เช่น ลักษณะวงศ์ ไกรทอง รามเกียรติ์ ฯลฯ แต่ที่พบมากที่สุดมีเพลงรักหรือเพลงที่เกี่ยวพาราสีกันระหว่างหนุ่มสาว เช่น ไนเล่ดอกรัก เดือนจำ ฯลฯ เนื่องจากเพลงแต่ละเพลงยาวมาก ฉะนั้นการตั้งชื่อเพลงหรือเรียกชื่อเพลงจึงเรียกชื่อ ตามวรรคแรกของเพลงเท่านั้น (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม, 2537 , 1) เพลงรำไท่นช่วง ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 จะเป็นเพลงจากวรรณกรรม นิทานและเพลงเกี่ยวพาราสีกันระหว่างหนุ่ม สาว ชื่นชมธรรมชาติ ในยามค่ำคืน ดังเช่น

เพลง ลักษณะวงศ์แก้วตา

ลักษณะวงศ์แก้วตา

หนีมารดา มาอยู่กลางไพร

เล่าเรียนวิชา	อยู่กับพระเจ้าตาที่ศาลาใหญ่
โอ้เฮ้ โอละเห่ (ซ้ำ)	เอน้องนอนเปล พี่จะเป็นคนไก่อ
ลักษณะวงศ์รูปงาม	มาลงเล่นน้ำกับพราหมณ์เกสร
แอบซัดพี่จะแอบก่อน (ซ้ำ)	ให้พราหมณ์เกสรเที่ยวได้เดินค้นหา
กุ่ม้องเสียงน้องไม่กุ่มับ (ซ้ำ)	พราหมณ์เกสรงามนัก เธอไม่กลับคืนมา

(สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม, 2537, น. 30)

ในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม รัฐบาลต้องการเชิดชูรำไทให้เป็นศิลปะประจำชาติได้มี การปรับปรุงแก้ไขรำไทให้เป็นรำวงและพัฒนาตามลำดับจนเป็นรำวงมาตรฐานเช่นในปัจจุบัน นอกจากนี้มีการแต่งเพลงเพิ่มเติม โดยเฉพาะเพลงประเภทปลุกใจถูกแต่งขึ้นจำนวนมาก เพลง ประเภทชักชวนให้เชื่อผู้นำ เช่น เพลงแปดนาฬิกา เพลงไตรรงค์ชาติ เพลงประเภทสะท้อน บ้านเมือง เช่น เพลงลพบุรี เพลงตื่นเกิดลูกเกิดหวอมาจะว่าอย่างไร เพลงเกี่ยวกับวัฒนธรรมต่างกาย เช่น สาวน้อยเอวกลม นอกจากนี้ยังมีเพลงที่แสดงถึงความรักการเกี่ยวพาราสีเป็นจำนวนมาก (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม, 2537, น. 1-2) เพลงรำไทช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 จะเป็น เพลงปลุกใจ เพลงเชื้อฟ้งผู้นำแต่ยังคงมีบทเพลงที่เป็นเพลงเกี่ยวพาราสীগันระหว่างหนุ่มสาว ดังเช่น

เนื้อหาของบทร้องเพื่อปลุกใจ เช่น

เพลงแปดนาฬิกา

แปดนาฬิกา	ได้เวลาชักธง
เราจะต้องยืนตรง	เคารพธงชาติไทย (ซ้ำ)
เราสนับสนุน	ป. พิบูลสงคราม
เราจะต้องทำตาม	ตามผู้นำของชาติไทย (ซ้ำ)

(สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม, 2537, น. 23)

เนื้อหาบทร้องเชื้อฟ้งผู้ใหญ่ เช่น

เพลงผู้นำของชาติ

เชื้อผู้นำของชาติ	ประกาศทั้งชายและหญิง
สตรีเอาไผ่ผมยาว (ซ้า)	ใส่หมวกกรองเท้าให้ทันสมัย
นุ่งถุงกระตุงกระตึง (ซ้า)	มันน่ารักจริงยอดหญิงชาวไทย (ซ้า)

(สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม, 2537, น. 31)

เนื้อหาของบทร้องมีบทเกี่ยวพาราสิ เช่น

เพลงชักชวนสาวงาม

ชักชวนสาวงาม	พื่อนรำถวายเจ้าพ่อ
อนิจจารูปหล่อ	รูปหล่อคือต่อข้างเดียว
จะเอาเรือเข้าไปรับ	ขากลับกระไรน้ำเขียว
รักเธอคนเดียว	น้ำเขียวจะต้องพายไป (ซ้า)

(สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม, 2537, น. 38)

กล่าวสรุปได้ว่า บทเพลงที่ใช้ประกอบการแสดงรำไทญถูกแบ่งออกเป็นสองช่วง คือ ช่วงก่อนสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม และช่วงสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม แต่ยังคงความเป็น อัตลักษณ์ของบทเพลงรำไทญคือ เป็นเพลงที่สะท้อนวิถีชีวิตของคนในชุมชน การเล่าเหตุการณ์ เรื่องราวในขณะนั้น เพลงที่ใช้ร้องสั้น ๆ ใช้วิธีจดจำง่าย ๆ ถูกถ่ายทอดกันต่อ ๆ กัน

มา บทเพลงแต่ละ เพลงจะร้องวนไปประมาณ 2-3 รอบ มีเนื้อหาที่เน้นความสนุกสนานเป็นหลัก สามารถแบ่งได้ดังนี้

- 1) เพลงประเภทสังคมและประวัติศาสตร์
- 2) เพลงประเภทเกี่ยวพาราสิ
- 3) เพลงประเภทปลุกใจ
- 4) เพลงประเภทวรรณกรรม
- 5) เพลงประเภทสังคมและประวัติศาสตร์
- 6) เพลงประจำท้องถิ่น

2.2.3.2. เครื่องดนตรี

เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการเล่นรำไท่นแต่เดิมมีเพียงไท่นดินเผาและฉิ่ง ประกอบจังหวะหน้าทับไท่นที่ใช้ตีประกอบการเล่นรำไท่น ต่อมาไท่นดินเผาเกิดการแตกชำรุดเสียหาย ได้ง่ายจึงมีผู้คิดนำเครื่องดนตรีชนิดอื่นที่หาได้ง่ายในท้องถิ่นมาตีประกอบรำไท่น เช่น ที่ตำบลท่าข้าม อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี ใช้รำมะนาซึ่งใช้ตีกับลำตัด โดยประกอบด้วยรำมะนาจำนวน ตั้งแต่ 1 ลูกขึ้นไป และใช้ไม่เกิน 4 ลูก และบ้านแหลมฟ้าผ่า ตำบลบางพึ่ง อำเภอบ้านหมี่ จังหวัด ลพบุรี ใช้ถังน้ำมันเหล็กที่ติดอยู่กับรถจี๊ปของทหารมาตีแทนไท่น และมีเครื่องประกอบจังหวะอย่างอื่น อีก ได้แก่ ฉิ่ง ฉาบเล็ก และกรับ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม, 2537 , 16-17)

ต่อมาจึงใช้เครื่องดนตรี ไท่น เป็นเครื่องดนตรีหลักจัดอยู่ในประเภทเครื่องหนัง หน้าเดียว ตัวไท่นหรือที่เรียกว่า หุ่น ทำด้วยไม้บางที่ก็ใช้ดินเหนียวเผาไฟมาทำหุ่น ตัวหุ่นจะมีลักษณะเหมือนหมอนน้ำ ด้านบนจะมีขนาดใหญ่ ส่วนด้านล่างมีขนาดเล็ก การชิงแผ่นหนังสัตว์นั้นจะชิง กับตัวหุ่นด้านที่มีขนาดใหญ่ วิธีเล่นจะใช้มือตีลงไปทีหน้าไท่นส่วนที่เป็นหนังตีในจังหวะ "ปะ ไท่น ปะ ไท่น ปะ ไท่น ไท่น" หรือ "ปะ ไท่น ไท่น ปะ ไท่น ไท่น" ใช้ไท่นใบเดียว หรือหลายใบก็ได้ (วีระจักร วงศ์เงิน, 2551 , 42) ต่อมานิยมใช้ "รำมะนา" แทนเพราะเสียงดังไพเราะและเข้าใจดีกว่า นอกจากนี้อาจจะใช้ฉิ่งตีให้จังหวะได้อีกด้วย ในบางพื้นที่ เช่น เป็นต้น จากการสัมภาษณ์ อาจารย์

สมชาย พื่อนำดี อดีตผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี ได้อธิบายถึงเครื่องดนตรีประกอบรำ โทน ว่า “สำหรับเครื่องดนตรีที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี นำมาใช้ประกอบการ รำโทนที่ปรับปรุง ใหม่ประกอบด้วย

1) โทน 1 คู่ ใช้ตีเป็นเครื่องประกอบจังหวะ

2) ฉิ่ง 1 คู่ ใช้ตีกำกับจังหวะย่อย

3) กรับ 3 คู่ ใช้ตีกำกับจังหวะใหญ่

4) ฉาบเล็ก 1 คู่ ใช้ตีกำกับจังหวะโดยตีขัดหลอกล่อไปกับบทเพลง”

(สมชาย พื่อนำดี, สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2561) สำหรับเครื่องดนตรีประกอบการแสดงรำโทน ในแต่ละพื้นที่ ใช้เครื่องดนตรีแตกต่างกันไป บางแห่งใช้โทนอย่างเดียว แต่ใช้ 3 - 4 ลูก นอกจากนี้ ยังมีผู้ขับร้อง ชาย-หญิงและได้ตบมือให้จังหวะประกอบระหว่างขับร้องเพลงด้วย สำหรับผู้บรรเลง นอกจากจะทำหน้าที่บรรเลงเครื่องประกอบจังหวะหน้าทับแล้วยังต้องขับร้องไปด้วยทุกเพลง จากข้อมูลข้างต้นอาจกล่าวได้ว่า การแสดงรำโทนเป็นการแสดงที่ใช้โทน เป็นเครื่องดนตรีหลักที่ใช้ ในการบรรเลง และมีเครื่องประกอบจังหวะอื่น ๆ เช่น ฉิ่ง กรับ ฉาบเล็ก เป็นต้น ซึ่งเครื่องดนตรี ประกอบการแสดงขึ้นอยู่กับพื้นที่นั้น ๆ

2.2.3.3 เครื่องแต่งกายรำโทน

รำโทนแต่เดิมสันนิษฐานได้ว่าเป็นการแต่งกายแบบพื้นบ้าน ตาม รูปแบบของเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของคนไทยทั่ว ๆ ไป คงเป็นแบบง่าย ๆ อย่างในสมัยโบราณ ผู้ชาย นุ่งกางเกงมีผ้าคาดเอวหรือพาดไหล่ ไม่นิยมสวมเสื้อเพราะอากาศร้อน ผู้หญิงผ้าแถบหรือ เสื้อผ้าที่มี สีสันทัดและสวมใส่สบายง่าย ๆ ตามแบบวิถีชีวิตของท้องถิ่น และแต่งกายตามโอกาสที่ เล่นรำโทน (นวลรวี จันทรรุ่ง, 2548 , 48) ต่อมาในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม มีการ เปลี่ยนแปลงการแต่ง กายขึ้นเนื่องจากรัฐบาลเข้าร่วมในสงครามมหาเอเชียบูรพาและสงครามโลก ครั้งที่ 2 รัฐบาลเห็นว่า จำเป็นที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขวัฒนธรรมบางอย่างเพื่อให้เหมาะสมกับ สถานการณ์ของบ้านเมือง ในขณะนั้น จึงได้วางเป้าหมายปลูกฝังให้ประชาชนชาวไทยเป็น “ผู้มี วัฒนธรรมอันดี มีศีลธรรมอันดี มีอนามัยดี มีการแต่งกายเรียบร้อย มีที่พักอาศัย และมีที่ทำมาหา กิน” การประกาศ “รัฐนิยม” เป็น แนวทางที่ประชาชนยึดถือปฏิบัติตาม โดยเฉพาะวัฒนธรรมใน

การแต่งกายให้สุภาพเรียบร้อยเพื่อ ความเป็นอารยะ มีการประกาศรัฐนิยมเกี่ยวกับการแต่งกาย โดยเฉพาะนั้นคือ รัฐนิยม ฉบับที่ 10 ประกาศเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2484 มีใจความสำคัญคือ เน้น การแต่งกายให้สุภาพเรียบร้อยเมื่อปรากฏตัวในที่ชุมชนหรือสาธารณชน รัฐบาลได้กำหนดการแต่ง กายและทรงผมแบบใหม่ขอให้สตรี ทุกคนไว้ผมยาว เลิกใช้ผ้าโจงกระเบนเปลี่ยนเป็นผ้าถุงแทนเล็ก การใช้ผ้าผืนเดียวคาดอกหรือเปลือย ท่อนบนให้ใส่เสื้อแทน ส่วนผู้ชายนั้นขอให้เลิกนุ่งกางเกงแพร สีต่าง ๆ หรือนุ่งผ้าม่วงเปลี่ยนมาเป็น นุ่งกางเกงขายาวแทน (อเนก นาวิกมูล, 2547 , 172-173) มีการแต่งบทเพลงรำไท่นที่แสดงถึง วัฒนธรรมการแต่งกายสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม คือ บทเพลงสาวน้อยเอวกลม

เพลง สาวน้อยเอวกลม

สาวน้อยเอวกลม	ไว้ผมดัดลอนดัดคลื่น
ใส่น้ำมันหอมรีน	สวมแต่หมวกใบลาน
แต่งตัวทันสมัย	สาวไทยแบบหลวงพิบูล
หัวกระเป๋าจันทบูรณ์	(ซ) แม่คุณจะไปไหนกัน
(ญ) ฉันจะไปดูไซน	(ซ) ฉันจะไปดูหนัง (ซ้า)
(ซ) มาขึ้นรถราง	(พร้อม) มาไปด้วยกัน

(สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม, 2537, น. 49)

จากบทเพลงได้สะท้อนถึงการแต่งกายในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงครามได้ อย่าง ชัดเจน ตั้งแต่การกำหนดทรงผมโดยไว้ผมยาว โดยตัดด้วยไฟฟ้าเป็นลอนตามแบบหญิงชาติ ตะวันตก มีการสวมหมวกใบลานเพื่อความสะดวกเรียบร้อยสมกับประเพณีนิยม หมวกควรมี ลักษณะเรียบ ๆ ปีก เล็กและสีไม่ฉูดฉาด ทำจากวัสดุที่ใช้หาง่ายในประเทศ เช่น ใบเตย ใบลาน ใบตาล ฟาง เป็นต้น เพื่อ ประโยชน์ในการกันฝน กันแดด อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงการแต่งกายให้ ทันสมัยตามแบบรัฐนิยมที่ รัฐบาลได้ประกาศไว้อย่างชัดเจน

การแต่งกายของผู้ชายในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม โดยกระทรวงมหาดไทยได้ ส่งเสริมแนวทางการปฏิบัติตามระเบียบการแต่งกายใหม่ด้วยวิธีต่าง ๆ ด้วยคำขวัญที่ว่า “สวมหมวก ไ่ว้มยาว นุ่งถุง สวมเสื้อ สวมถุงเท้า ห่มส้นหรือรัดส้น” ผู้ชายจึงนิยมแต่งแบบสากลเครื่องแต่งกาย ของผู้ชายไทย ประกอบไปด้วย หมวก เสื้อชั้นนอกคอเปิดหรือคอปิด ถ้าเป็นคอเปิดต้องใส่เสื้อชั้นใน คอปก มีผ้าผูกคอเงื่อนกะลาสีหรือเงื่อนหูกะต่าย กางเกงขายาวแบบสากล สวมรองเท้าถุงเท้า ส่วนทรงผมผู้ชายนั้นโดยทั่วไปนิยมทรงสั้นแบบรองทรงคือ ไ่ว้มยาวมากขึ้นและตัดสั้นด้านข้างตาม แบบที่นิยมกันมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6 อีกทั้งมีการสวมหมวกเช่นเดียวกัน ซึ่งการสวมหมวกของบุรุษ นั้นเป็นที่นิยมกันมาตั้งแต่สมัยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองจึงไม่มีปัญหาเพียงแต่เข้มงวดขึ้นใน การสวมหมวก คือ ต้องสวมหมวกทุกครั้งที่ออกจากบ้านในเวลากลางวัน ส่วนในเวลากลางคืนนั้นต้อง พิจารณาเลือกให้เหมาะสมกับโอกาสและสถานที่ด้วย (วิวัฒนาการแต่งกายสมัยรัตนโกสินทร์, 2525 , 93-96) จากข้อมูลข้างต้นอาจกล่าวได้ว่า การแต่งกายในการแสดงรำโทนมี 2 ลักษณะ คือ

1.การแต่งกายแบบดั้งเดิม คือแต่งตามรูปแบบของเครื่องแต่งกายของคนไทยทั่ว ๆ ไปในสมัยโบราณ สวมใส่สบายง่าย ๆ ตามแบบวิถีชีวิตของท้องถิ่นนั้น ๆ และแต่งกายตามโอกาสที่สำคัญที่จะเข้าร่วม การแสดง

2. การแต่งกายตามแบบรัฐนิยม คือการแต่งกายตามแบบที่รัฐบาลได้กำหนดการแต่งกาย ของคนไทยในยุคสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เน้นการแต่งกายให้สุภาพเรียบร้อยตามแบบตะวันตกเอกลักษณ์ของการแต่งกายในยุคนี้คือ การสวมหมวก ผู้หญิงนุ่งผ้าถุง ผู้ชายสวมกางเกง สวมถุงเท้า ร้องเท้า ตามคำขวัญที่กระทรวงมหาดไทยได้รณรงค์เรื่องระเบียบการแต่งกาย

2.2.3.4 ทำรำ

การเล่นรำโทนต้องร้องไปพร้อมกับรำ โดยทำรำประกอบในแต่ละเพลงยึดความหมายของเนื้อเพลงเป็นหลัก คือใช้ทำรำที่แสดงถึงความหมายในเนื้อเพลง การถ่ายทอดเพลงรำโทนผู้รำไม่นิยมดัดแปลงแต่เมื่อผ่านมาหลายยุคหลายสมัยหรือแพร่หลายไปต่างถิ่นก็ต้องมีแตกต่าง จากเดิมบ้าง บางครั้งก็เปลี่ยนแปลงบางครั้งก็ขาดหายหรือบางครั้งก็มีเพิ่มเติมทั้งเนื้อเพลงและทำรำ นอกจากการได้รับการถ่ายทอดแล้วผู้เล่นคนใดมีความสามารถก็แต่งขึ้นในขณะ

เล่นและรำประกอบ ได้เลย เพลงรำโทนจึงเกิดขึ้นใหม่อยู่ตลอดเวลาและในแต่ละท้องถิ่นก็มีเพลงไม่เหมือนกันและในขณะเดียวกันเพลงที่ไม่ได้รับความนิยมก็ถูกลืมไปด้วย (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม, 2537 , 6) ทำรำของรำโทนเป็นทำรำที่มีความเป็นอิสระสูงส่วนใหญ่เป็นทำรำธรรมชาติที่ ผู้รำคิดขึ้นเอง เพลงที่นิยมนำมาแสดงมีประมาณ 10 เพลง ทุก ๆ เพลงจะใช้ทำรำซ้ำกันในความหมาย เดียวกันและต่างกัน ดังนั้นทำรำแต่ละท่ามีหลายความหมาย ผู้รำสามารถที่จะเลือกใช้ทำใดท่าหนึ่ง ในการรำได้ ทำรำบางท่าจะต่างกันในบทร้องเดียวกันขึ้นอยู่กับว่าผู้รำเห็นว่าเหมาะสม ทำรำบางท่า จะเน้นความหมายของบทให้ชัดเจนยิ่งขึ้น แต่บางท่าก็ไม่ได้สื่อความหมายของบทเพลงให้ชัดเจนยิ่งขึ้น แต่บางท่าก็ไม่ได้สื่อความหมายของบทร้องวิธีรำจำแนกการรำให้ตรงกับจังหวะมากกว่าสื่อความหมาย ของบทร้องเพื่อความสนุกสนานครึกครื้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นทำรำพื้นฐานหรือทำรำหลักของรำโทน เนื่องจากทำรำ 1 ท่า มีวิธีการนำไปใช้ในการรำบทต่าง ๆ กัน มีทั้งหมด 10 ท่า ซึ่งมีชื่อทำรำและ ความหมายของเนื้อเพลง ดังนี้

1. ท่าไหว้ หมายถึง ศาสนา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ความเคารพ หรือพระมหากษัตริย์
2. ท่าหงายมือ ใช้ในความหมายที่เป็นนามธรรม หมายถึงใหญ่โตสวยงาม
3. ท่าจีบสลับวงกลาง เป็นท่าที่ผู้รำใช้ทุกเพลงโดยเฉพาะการรำเพลง

โซลา เป็นการรำตามจังหวะมากกว่าบทร้อง นอกจากนี้ยังใช้รำแทนการรำดี บทในบางครั้ง

4. ท่าจีบมือพันกัน หมายถึง ไม่แน่นอนหรือน้ำเชี่ยว
5. ท่าขึ้นนิ้ว เป็นทำรำที่ใช้มากที่สุดและใช้รำทุกเพลง การขึ้นมีหลาย

ลักษณะ คือ ขึ้นด้านหน้า ขึ้นด้านข้าง ขึ้นข้างบน และขึ้นด้านล่าง โดยขึ้น

ระดับสูงตั้งแต่ศีรษะ ไหล่ ออก และเอว ซึ่งเป็น ระดับต่ำที่สุด การขึ้นนิ้ว

ขึ้นข้างบนไปด้านหน้าหรือด้านข้าง หมายถึง สิ่งที่อยู่ไกลตัวบุรุษที่สาม

การขึ้น ระดับไหล่หรือออก มักจะขึ้นคู่รำเมื่อกล่าวถึงและการขึ้นข้างล่าง

ระดับเอว หมายถึง สิ่งที่อยู่ต่ำกว่า นอกจากนี้ยังมีการขึ้นที่อวัยวะต่าง ๆ

อีกด้วย เช่น ชี้นิ้ว หมายถึง ฟัง ไพเราะ ได้ยิน ชี้นิ้วตา หมายถึง มองเห็น
ดู ชี้นิ้วศีรษะ หมายถึง คิด จำได้ หรือผม ชี้นิ้วจมูก หมายถึงหอม ได้กลิ่น
เป็นต้น

6. ท่าไว้มือ เป็นท่ารำที่ใช้มากที่สุดอีกท่าหนึ่งที่ใช้รำทุกเพลง และใช้แทน
ท่าขึ้นนิ้วได้ในบทร้องเดียวกันมีเฉพาะการไว้มือระดับหน้าหรือศีรษะ
เท่านั้น ซึ่งอาจไว้มือข้างหน้าหรือ ด้านข้างก็ได้ จะใช้เมื่อกล่าวถึงชาติ
พระมหากษัตริย์ บุรุษที่สอง หรือบุรุษที่สาม

7. ท่าผายมือ มีทั้งผายมือเดียวและผายสองมือ ท่าผายมือเดียวมี
ความหมายว่าเชิญไป ถ้าผายมือจากต่ำไปสูง หมายถึง ความสูง ถ้า
ผายสองมือ หมายถึงการสูญเสีย

8. ท่าทาบอก เป็นท่ารำที่ใช้มากที่สุดอีกท่าหนึ่งและใช้มือเดียวมากกว่า
สอง มือ หมายถึง ตนเอง สิ่งที่อยู่ในใจ เช่น คิดถึง รัก ผิดหวัง ซ้ำใจ
เป็นต้น ถ้าใช้มือทาบอกประกอบกับ การสะบัดตัวและเสริมสีหน้าตกใจ
ใช้เป็นท่าตกใจ

9. ท่าซ้อนมือ เป็นท่าที่หมายถึง ครอบกำหนดพบกัน หลบซ่อน เป็นต้น

10. ท่าซ้อนมือ หมายถึง เชื้อเชิญ ยกให้ บันดาลให้ เป็นต้น

กล่าวสรุปได้ว่า ท่ารำในการแสดงรำโทนเป็นท่ารำที่มีหลายความหมาย
และ เป็นท่ารำที่มีได้กำหนดไว้ตายตัว การรำในบทร้องเดียวกันจึงพบว่าใช้ท่ารำแตกต่างกันได้แต่
สามารถ สื่อความหมายให้เข้าใจตรงกัน ซึ่งท่ารำบางท่าอาจเป็นท่ารำที่เกิดจากการเลียนแบบ
ธรรมชาติ บางท่า อาจเป็นท่ารำเฉพาะ หรือท่ารำบางท่าอาจคิดท่าทางขึ้นมาใหม่เฉพาะเพลงนั้น ๆ
จึงทำให้ท่ารำในการ แสดงรำโทนมีความหลากหลายมากขึ้น นอกจากท่ารำที่กล่าวมาแล้วยังมีท่า
รำอื่น ๆ ที่นำมาใช้ในการ แสดงอีกมากมายขึ้นอยู่กับภูมิภาคและพื้นที่นั้น ๆ

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยทางด้านนาฏศิลป์ที่มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทย วรรณกรรม ศิลปะ ประเพณี ศิลปะการแสดงและการละเล่นพื้นเมือง และงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับ การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ทั้งที่เป็นแบบดั้งเดิมและงานสร้างสรรค์ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ การแสดงให้กับผู้วิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับ ประเด็นต่าง ๆ ใน งานวิจัย ดังนี้ วิธนา เอี่ยมประไพ (2550) งานวิจัยเรื่อง วิถีชีวิตชุมชนคลอง บางกอกน้อย มีวัตถุประสงค์ที่จะ ศึกษาความต่อเนื่องและความเปลี่ยนแปลงของพื้นที่บริเวณ คลองบางกอกน้อย ซึ่งจะนำไปวิเคราะห์ ความแตกต่างของพื้นที่ช่วงเวลาก่อนกับหลังจากที่มี เส้นทางถนนเชื่อมต่อชุมชนกับพื้นที่ภายนอก ด้วยการรวบรวมประวัติความเป็นมาและ สภาพแวดล้อมชุมชนซึ่งกำหนดเป็นที่วิจัยสามแห่ง คือ ชุมชนชาวไทยมุสลิมบริเวณปากคลอง ชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีนช่วงกลางลำคลอง ชุมชนชาวไทย พุทธปลายคลอง ซึ่งชุมชนทั้งสามแห่ง ดังกล่าวมีการตั้งถิ่นฐาน อาชีพ ความศรัทธาและการปรับตัวต่อ การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ทั้งใน ส่วนที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน อันจะเป็นประเด็นหนึ่งที่ใช้ในการ วิเคราะห์เปรียบเทียบ ระหว่างกัน ผลการวิจัย คือ ชุมชนคลองบางกอกน้อยมีวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับลำน้ำทางการประกอบ อาชีพ การอุปโภค การสัญจรติดต่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับพื้นที่ภายนอกก่อให้เกิดภูมิปัญญาซึ่ง สร้างสรรค์จากประสบการณ์ที่สั่งสมกันมาของชุมชนชาวน้ำ รัฐพัฒนาบ้านเมือง ด้วยการสร้าง เส้นทางถนนเข้าสู่ชุมชน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ทางกายภาพและพื้นที่ทาง สังคม ผลการวิจัยพบว่า ถนนเป็นเพียงปัจจัยหนึ่งของสาเหตุที่ทำให้พื้นที่แตกต่างไปจากเดิมเนื่องจาก ถนนมีลักษณะรูปประธรรมและเป็นตัวเชื่อมโยงปัจจัยอื่นเข้าสู่ชุมชน จึงเห็นได้เด่นชัดมากกว่า บทบาท ของรัฐและอำนาจทุนที่ให้ความหมายแก่พื้นที่ในแต่ละช่วงเวลา จากเดิมที่มีความสำคัญ ทาง ด้านการเกษตร ทำสวนผลไม้ ปรับเปลี่ยนเป็นการให้ความหมายว่าเป็น แหล่งที่อยู่อาศัยใกล้ ศูนย์กลาง กรุงเทพมหานคร รวมถึงการให้ความหมายว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยว

สุภาภรณ์ จินตามณีโรจน์ (2554) งานวิจัยเรื่อง ประวัติศาสตร์ย่านปากคลองบางกอกน้อย ผัง เหนือ มุ่งศึกษาพัฒนาการความเป็นมาของผู้คนชุมชนในย่านเก่าแห่งนี้ด้วยวิธีการทาง ประวัติศาสตร์ ท้องถิ่นโดยการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร แผนที่ ภาพถ่ายเก่าและใหม่ จาก การศึกษาพบว่า ย่านปาก คลองบางกอกน้อยผังเหนือเคยเป็นพื้นที่และชุมชนชาวสวนนับแต่สมัย

กรุงศรีอยุธยาตอนปลาย ภายหลังเสียกรุงศรีอยุธยาใน พ.ศ. 2310 มีกลุ่มคนไทยและมุสลิมอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานบริเวณนี้และ อยู่สืบต่อกันมาหลายชั่วคนจนทุกวันนี้ ถึงจะมีความต่างศาสนาแต่ทั้งคนไทยและมุสลิมย่านนี้อยู่กัน อย่างเข้าใจ รักใคร่ และช่วยเหลือเกื้อกูลกันตลอดมาท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและ สังคมอันเกิดจากการพัฒนาเมืองหลัง พ.ศ. 2510 เป็นต้นมา ชุมชนไทยและมุสลิมในย่านนี้ต่าง พยายามปรับตัวและรักษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของตนไว้ ผลจากการศึกษาจะช่วยให้เกิดความรู้ ความเข้าใจผู้คนชุมชนย่านนี้ เกิดความภาคภูมิใจแก่คนในและคนนอก อันจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมใน การอนุรักษ์และพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ เหมาะสมและยั่งยืนต่อไป

กาญจนาวัฒน์ แจ่มฟ้า (2560) งานวิจัยเรื่อง รำโทน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1) บริบททางวัฒนธรรมที่มีผลต่อการรำโทน

2) รูปแบบการเล่นรำโทนและวิเคราะห์อัตลักษณ์ของการเล่นรำโทน ในภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่า

1) บริบททางวัฒนธรรมที่มีผลต่อการรำโทนพบว่า รำโทนสันนิษฐาน ว่ามีการเล่นมาตั้งแต่สมัยอยุธยาและนิยมเล่นกันอย่างแพร่หลายไปจนเกือบทุกพื้นที่ที่โดยเฉพาะใน ภาคกลาง ต่อมารำโทนได้รับอิทธิพลจากบริบททางวัฒนธรรม นโยบายรัฐนิยมในยุคของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม จึงทำให้มีการเปลี่ยนแปลงโดยปรับปรุงและการพัฒนาจากรำโทนแบบชาวบ้าน มาเป็นรำวงตามแบบฉบับของกรมศิลปากร จึงถือได้ว่ารำโทนเป็นต้นแบบของรำวงในรูปแบบต่าง ๆ ตลอด มาจนถึงปัจจุบัน

2) รูปแบบและอัตลักษณ์ของการเล่นรำโทนในภาคกลางพบว่า เป็นการเล่นเพื่อความสนุกสนาน ได้รับความนิยมสูงสุดในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยมีโทนเป็นเครื่องดนตรีกำกับ จังหวะหลักร่วมกับฉิ่งและกรับ อันเป็นที่มาของการเรียกว่า “รำโทน” แต่ในปัจจุบันมีการใช้รำมะนาตีกำกับจังหวะแทนโทนเนื่องจากมีเสียงดังและไพเราะ รูปแบบในการเล่นจะรำเป็นวงกลมวนซ้ายรอบ ผู้ร้องและผู้บรรเลงเครื่องดนตรีกำกับจังหวะ ลักษณะการรำเป็นคู่ชายหญิง โดยผู้รำจะทำท่าใช้บทไป ตามเนื้อเพลง บทเพลงเป็นเพลงที่สั้น ๆ จำง่าย บทร้องแสดงการเกี้ยวพาราสี สะท้อนถึงวิถีชีวิตในยุค นั้น แต่งกายตามแบบวิถีชีวิตในท้องถิ่นของชาวบ้านและแต่งกายตามโอกาสที่เล่น นิยมเล่นในงาน มงคล งานประเพณี และเทศกาลต่าง ๆ โดยเฉพาะเทศกาลสงกรานต์

สืบทอดโดยการสังเกต ฟัง จำ และปฏิบัติตามต่อกันมา ปัจจุบันมีการเผยแพร่ให้กับผู้ที่สนใจในทั้งในท้องถิ่นและต่างท้องถิ่นในเชิง บริการวิชาการ

นวลรวี จันทร์ลุน (2548) งานวิจัยเรื่อง พัฒนาการและนาฏยลักษณะของรำไท่น จังหวัด นครราชสีมา ซึ่งศึกษาความเป็นมาของรำไท่นจังหวัดนครราชสีมา ทั้ง 3 กลุ่มอำเภอ ได้แก่ รำไท่น ชุมชนทุ่งสว่าง-ศาลาลอย อำเภอเมือง รำไท่นชุมชนบ้านแซะ อำเภอครบุรี และรำไท่นชุมชนบ้าน ชาด อำเภอจักราช ในด้านพัฒนาการและนาฏยลักษณะของรำไท่น ผลการวิจัยพบว่า รำไท่นจังหวัด นครราชสีมาทั้ง 3 กลุ่มอำเภอ มีรูปแบบแบ่งออกเป็น 2 แบบคือ

1.รูปแบบการรำตีบทซึ่งผสมผสาน ระหว่างท่ารำดั้งเดิม และท่ารำทางนาฏยศิลป์ ไทย

2.รูปแบบการรำตีบทซึ่งมีท่าทางเลียนแบบกิริยา อาการของมนุษย์และสัตว์

ขั้นตอนการแสดงแบ่งออกเป็น 4 ช่วง

1.การไหว้ครู

2.การแนะนำคณะรำ ไท่น

3.การเชิญชวนด้วยการโค้งของฝ่ายชายและมีการทักทายด้วยการไหว้

4.เริ่มกระบวนการแสดง รำไท่น

ลักษณะท่ารำมี 4 ลักษณะ คือ

1.ท่ารำดั้งเดิม

2.ท่ารำตีบท

3.ท่ารำที่นำมาจากรำวงมาตรฐาน

4.ท่ารำที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่

บทร้องใช้เพลงเชิดหรือเพลงรำไท่น มี 5 แบบ คือ

1. เพลงประจำท้องถิ่น

2. เพลงไหว้ครู

3. เพลงเชิญชวน

4. เพลงแก้และต่อว่าในเชิงเกี่ยวพาราสิ

5. เพลงลา ส่วนทำนองเพลงได้ พัฒนาจากจังหวะเดียวเป็น 5 จังหวะ โดยใช้จังหวะปานกลางและเร็วตามลำดับ เครื่องดนตรีและการ แต่งกายเป็นแบบพื้นบ้าน แต่มีการเพิ่มวงมโหรีโคราชประกอบกับโทนของเดิม นอกจากแสดงเพื่อ ความบันเทิงแล้วยังมีการพัฒนารูปแบบใหม่ให้แตกต่างจากเดิมเพื่อให้ทันสมัย โดยนำไปใช้แสดงใน งานเทศกาลสำคัญของท้องถิ่นในประเทศไทย ดังนั้นรำไท่นจึงเป็นศิลปะการแสดงที่มีคุณค่าในการรับ ใช้สังคม ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ซึ่งสมควรอนุรักษ์ไว้ในสังคมต่อไป

ศศิธร สมัยกุล (2547) งานวิจัยเรื่อง เพลงรำไท่น กรณีศึกษาจังหวัดลพบุรี” ผลการศึกษาสรุปว่า เพลงรำไท่นของทั้ง 2 ตำบล คือ ตำบลบัวชุมและตำบลโคกสูง เป็นเพลงรำไท่นที่ใช้ร้องเล่น ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นมีความสามัคคี สร้างความสนุกสนาน ทั้งยังได้รับความนิยม สูงสุดในช่วงสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีในอดีต อีกทั้งยังต้องการเชิดชูให้รำไท่นเป็นศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ เพลงรำไท่นเป็นเพลงที่มีทำนองสั้น ๆ ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน ใช้ แสดงในงานมงคลทั่ว ๆ ไป สำหรับการแต่งกายก็เป็นการแต่งกายแบบสมัยนิยมเครื่องดนตรีที่ใช้ ประกอบก็มีเพียงโทนเท่านั้น ในส่วนของฉันทลักษณ์ของบทเพลงมีรูปแบบที่แน่นอนมาตราเสียงของ เพลงรำไท่น เมื่อเทียบกับมาตราเสียงสากลแล้วแต่ละบทเพลงก็มีมาตราเสียงแตกต่างกันออกไป มี ช่วงเสียงตั้งแต่คู่ที่ 5 ไปจนถึงคู่ที่ 10 หลาย ๆ บทเพลงอาจจะมีรูปแบบของบทเพลงก็จะเป็นทำนองที่ซ้ำ ๆ กลับไปกลับมา จังหวะทำนองมีความไพเราะง่ายต่อการจดจำ มีสำเนียงที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ท้องถิ่น ถึงแม้ว่าภาษาที่ใช้จะเป็นภาษาไทยแต่สำเนียงก็จะเป็นชาวลพบุรีโดยแท้ จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ของชุมชนบางกอกน้อย เพื่อนำมาเป็นข้อมูล พื้นฐานในงานวิจัย โดยผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อหาอัตลักษณ์ของชุมชน โดยแบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. การศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่มีความ เกี่ยวข้องกับชุมชนบางกอกน้อย ได้แก่ ศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชน ศึกษาสภาพภูมิศาสตร์ของชุมชน เพื่อค้นหาอัตลักษณ์ชุมชนบางกอกน้อย และนำมาวิเคราะห์เพื่อหาอัตลักษณ์ชุมชนบางกอกน้อยใน ด้านต่าง ๆ คือ ด้าน

สถาปัตยกรรม ด้านวรรณกรรม ด้านทัศนกรรม ด้านคหกรรม และด้าน ศิลปะการแสดงที่มีเอกลักษณ์และมีการสืบทอดจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

2. การศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่ มีความเกี่ยวข้องกับการแสดงรำไท่น ได้แก่ ศึกษา ประวัติการแสดงรำไท่น และองค์ประกอบการแสดง รำไท่น ประกอบด้วย เนื้อร้องและทำนองเพลง เครื่องดนตรี เครื่องแต่งกาย ลีลาท่ารำ เพื่อหา เอกลักษณ์เฉพาะของการแสดงรำไท่น นำมา วิเคราะห์เพื่อนำมาการออกแบบบทเพลง ออกแบบท่ารำ ออกแบบเครื่องแต่งกาย เพื่อสร้างสรรค์ ผลงานด้านนาฏศิลป์ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ในการสร้างสรรค์อัตลักษณ์รำไท่นของชุมชน บางกอกน้อยต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่องรำโทนเพื่อสุขภาพกับผู้สูงอายุเมืองมะขามหวาน ฉบับนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทำวิจัยในขั้นตอนต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ โดยผู้วิจัยมี วิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

3.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก

3.2 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4 การตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมล บุญเขต ผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

3.2 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

ในการบันทึกข้อมูลผู้ทำการวิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. สมุดบันทึก ดินสอ ปากกา สายวัด
2. แบบฟอร์มการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
3. แบบฟอร์มการสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
4. กล้องบันทึกภาพนิ่ง
5. กล้องบันทึกวีดิทัศน์
6. เครื่องบันทึกเสียง

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 ข้อมูลภาคสนาม

ผู้วิจัยได้วางแผนเตรียมอุปกรณ์ในการเข้าพื้นที่ภาคสนาม เช่น สมุดบันทึก ดินสอปากกา แบบฟอร์มการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบบฟอร์มการสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โทรศัพท์มือถือ กล้องบันทึกวีดิทัศน์ กล้องบันทึกภาพนิ่ง เครื่องบันทึกเสียง สายวัด เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาเป็นสำคัญภายใต้กรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ รายละเอียดดังนี้

3.3.1.1 การสังเกต

- 1) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยการฝึกปฏิบัติรำไท
- 2) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ได้ทำการวิจัย โดยการจดบันทึก บันทึกภาพนิ่ง บันทึกวีดิทัศน์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.2 ข้อมูลเอกสาร

เก็บข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของรำไท และศึกษาเนื้อเพลง ทำรำ

3.3.2.1 ห้องหนังสือคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

3.3.2.2 สำนักศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

3.3.2.3 หอวัฒนธรรมนครบาลเพชรบูรณ์

3.3.2.4 ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอเมืองเพชรบูรณ์

จังหวัดเพชรบูรณ์

3.3.2.5 สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

เพชรบูรณ์

3.4 การตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม มาจัดหมวดหมู่อย่างเป็นระบบเพื่อนำมาทำการวิเคราะห์นำเสนอข้อมูลและอภิปรายผลในเชิงพรรณนาวิเคราะห์ ตามจุดประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

3.4.1 ศึกษาประวัติความเป็นมา

3.4.2 ศึกษาเพลงรำไท่น

3.4.3 ศึกษาท่ารำไท่น

3.4.4 เพื่อเผยแพร่รำไท่นสู่ชุมชน

3.5 การนำเสนอผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลรำไท่นเพื่อสุขภาพกับผู้สูงอายุเมืองมะขามหวาน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัย ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ และแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 4 ผลการวิจัย

บทที่ 5 สรุปผลอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องรำไทเพื่อสุขภาพกับผู้สูงอายุเมืองมะขามหวาน มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาประวัติความเป็นมาของเพลงรำไท ศึกษาเพลงรำไท ท่ารำไท และเพื่อเผยแพร่เพลงรำไทสู่ชุมชน ดังนี้

4.1 ประวัติความเป็นมา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมล บุญเขต ผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ด้วยหวังที่จะเผยแพร่ชื่อเสียงให้กับจังหวัดเพชรบูรณ์ในมุมกว้าง ๆ ให้ประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ได้รู้จักเพชรบูรณ์มากขึ้นและมีสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตที่แข็งแรง สมบูรณ์โดยเน้นที่กลุ่มผู้สูงอายุและทุกเพศทุกวัย โดยมีแรงบันดาลใจ ดังนี้

เพลงที่ 1 อำเภอเมืองเพชรบูรณ์

แรงบันดาลใจมาจากประเพณีอุ้มพระดำน้ำ ที่จัดเป็นงานประจำปี ในเทศกาลสารทเดือน 10 ที่ประชาชนจากทุกสารทิศพากันมาร่วมงานอีกประการหนึ่ง เพชรบูรณ์มีอำเภอในเขตปกครองที่อยู่ในความดูแลทั้ง หด 11 อำเภอ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม คือ ความงดงามที่ทำให้จังหวัดเพชรบูรณ์โดดเด่น ช้าพเจ้าจึงหยิบของดีต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นอาหาร ประเพณี วัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยว ที่คนรู้จัก มารวมไว้ อาทิ ไก่ย่างวิเชียรบุรี การละเล่นนางควาย งานบุญบั้งไฟ การพ้อนแซบลานเพื่อขอฝน สถานที่ท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นเขาค้อ ที่ตำบลหนองแม่นา มีแหล่งแมงกะพรุนน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุด กังหันลม ภูทับเบิก ส่วนอาหารที่มาจากภูมิปัญญาพื้นบ้าน คือ น้ำพริกขี้ปูที่อยู่ในเขต หล่มเก่า หล่มสัก และสุดท้าย คือ พืชเศรษฐกิจที่สร้างรายได้และมีชื่อเสียงมากที่สุดของจังหวัดเพชรบูรณ์ คือ มะขามหวานนั่นเอง ด้วยแรงบันดาลใจดังกล่าวจึงแต่งเพลงรำไทอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ขึ้น ด้วยหวังที่จะเผยแพร่ชื่อเสียงให้กับจังหวัดเพชรบูรณ์ ในมุมกว้าง ๆ ให้ประชาชนในจังหวัด รู้จักเพชรบูรณ์มากขึ้น

เพลงที่ 2 ไก่ย่างวิเชียรบุรี (ประจำอำเภอวิเชียรบุรี)

อำเภอวิเชียรบุรี เดิมคือเมืองท่าโรง มีของดีหลายอย่าง เริ่มจากเจ้าเมืองวิเชียรบุรี (พระศรีธมมอริศร์) นักรบเคียงบ่าเคียงไหล่กับพระชัยบุรี ทหารคู่พระทัยของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช สุสานหอยสิบห้าล้านปี เสาหินอันนี้ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอีกหลายแห่ง แต่ทั้งหลายทั้งปวงก็หาไม่คนรู้จักไม่ ข้อสังเกตสำคัญคือ อาหารพื้นบ้าน คือ ไก่ย่างวิเชียรบุรี เป็นอาหารที่มีชื่อเสียง สร้างรายได้ให้กับจังหวัดเพชรบูรณ์ นักท่องเที่ยวจากต่างจังหวัดหากใครมาเพชรบูรณ์และมีได้แวะรับประทานไก่ย่างวิเชียรบุรี ถือว่ามาไม่ถึงเพชรบูรณ์ ความมีชื่อเสียงของไก่ย่างวิเชียรบุรี เป็นที่ประจักษ์ชัดกับกลุ่มพ่อค้าและลูกค้า จะเห็นได้ว่า ร้านขายไก่ย่างจังหวัดอื่น ๆ ก็ติดป้ายหน้าร้านว่า “ไก่ย่างวิเชียรบุรี” มีอยู่ทั่วทุกจังหวัดในประเทศไทย ข้อเท็จจริงไม่มีใครยืนยันว่า ผู้ค้ามาจากเพชรบูรณ์จริงหรือไม่ แต่ที่แน่ ๆ ป้ายร้านไก่ย่าง เขียนไว้เพื่อล่อตา ล่อใจว่า “ไก่ย่างวิเชียรบุรี” และด้วยเหตุนี้ ข้าพเจ้าจึงเลือกจุดเด่นของเมืองวิเชียรบุรี คือ ไก่ย่างวิเชียรบุรี นำมาแต่งเพลงรำไท่น เพื่อป้องกันความโดดเด่นของวิเชียรบุรี ที่คนรู้จัก คือ ไก่ย่างวิเชียรบุรีนั่นเอง ประการสำคัญเพลงนี้ เน้นความสันกะทัดรัด เชิญชวนผู้คน นักท่องเที่ยวให้มาซื้อรับประทานและนำไปเป็นของฝากติดไม้ติดมือไปให้คนที่รักนั่นเอง

เพลงที่ 3 รำวงเขาค้อ (ประจำอำเภอเขาค้อ)

ยุทธการเขาค้อ ผืนแผ่นดินที่ระอุไปด้วยความเดือดร้อนเมื่อครั้งอดีต เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2511 จากความไม่เข้าใจกันก่อความรุนแรงและยืงนานวันยิ่งเพิ่มความดุเดือดขึ้นเป็นทวีคูณ จนเกิดการล้มตาย สร้างความสูญเสียมากที่สุดในปี พ.ศ.2519 อุดมการณ์ทางการเมืองที่ไม่เข้าใจกันของกลุ่มบุคคล ทำให้ ผกค. (ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์) แผ่ขยายอำนาจมากขึ้น เมื่อความขัดแย้งทางความคิดรุนแรงขึ้น ในเมืองที่มีความสงบสุขต่อความคิดไม่ตรงกัน กลุ่มหัวรุนแรงเข้าป่าหาแนวร่วม และเผยแพร่ลัทธิให้กับคนในพื้นที่ เพชรบูรณ์ พิษณุโลก และเมืองเลย คือจังหวัดที่มีอาณาเขตติดต่อกัน ประการสำคัญ จังหวัดดังกล่าวถูกเชื่อมโยงด้วยเทือกเขา ด้วยเหตุนี้พื้นที่ดังกล่าวจึงเป็นปราการทางธรรมชาติที่ ผกค. ยึดเป็นพื้นที่เป้าหมายในการเผยแพร่ลัทธิของตน ด้วยน้ำพระทัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง และพระบรมวงศานุวงศ์ ได้ทรงเยี่ยมเยียน ดับไฟร้อนให้กับประชาชนในเขตเขาค้อ พลังสำคัญในการปราบปราม ผกค. คือพี่น้องทหารหาญ ร่วมด้วย พ่อค้าประชาชน ร่วมใจกัน

ปราบปราม สู้ตายไฟร้อนที่เขาค์กั๊ตบสนิท เมื่อ พ.ศ. 2525 จากนั้นพระทัยของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 พระองค์ทรงวางนโยบาย จัดสรรที่ทำกินให้กับประชาชนผู้ทุกข์ยาก ทรงดูแลผู้เจ็บป่วยจากภัยสงคราม ทรงให้คำแนะนำประชาชนในการฟื้นฟูป่า กล่าวคือ ให้ประชาชนปลูกไม้ 3 ประเภท คือ ปลูกไม้เพื่อตัดฟืนถ่าน ปลูกไม้ยืนต้น และปลูกไม้ผล จากพระราชดำริ ของล้นเกล้าล้นกระหม่อมรัชกาลที่ 9 ที่ทรงมอบให้กับประชาชนมานานแสนนาน ส่งผลให้เขตอำเภอเขาค้อ ปรับเปลี่ยนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ร่มเย็น นักท่องเที่ยวจากทั่วสารทิศ พากันมาพักผ่อนในช่วงวันหยุด มิได้ขาดสายตลอดทั้งปี ด้วยแรงบันดาลใจนี้ ข้าพเจ้าจึงแต่งเพลงรำวงเขาค้อขึ้น ด้วยหวังที่จะให้นักท่องเที่ยวจากต่างจังหวัดมาดื่มด่ำกับธรรมชาติที่งดงามและบริสุทธิ์ที่อำเภอเขาค้อนั่นเอง

เพลงที่ 4 เพลงอำเภอหล่มเก่า

อำเภอหล่มเก่า เดิมเรียกว่า เมืองลุ่ม เมืองหล่ม มีพี่น้องชาวลาวจากหลวงพระบาง เวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานมาช้านาน มีวัฒนธรรมประเพณีที่เข้มแข็ง และหลากหลาย จนเมื่อครั้งรัชกาลที่ 3 เกิดศึกเจ้าอนุวงศ์ เมืองหล่มเก่าถูกโจมตี ประชาชนบางส่วนจึงย้ายถิ่นฐานไปที่หล่มสัก (อำเภอหล่มสัก) ยึดพื้นที่แถวเทศบาลหล่มสัก ณ ปัจจุบันเป็นที่มั่น ทำให้เมืองลุ่ม เมืองหล่ม (ที่เดิม) กลายเป็นหล่มเก่า สถานที่ใหม่ที่มาตั้งถิ่นฐานให้ชื่ออำเภอแห่งใหม่ว่า อำเภอวัดป่า ต่อมาเปลี่ยนเป็นหล่มสักดี และเป็น หล่มสักตามลำดับ จนปัจจุบันนี้ ที่หล่มเก่ามีอาหารพื้นบ้านที่ขึ้นชื่อคือ ขนมจีน ชาวพื้นเมืองเรียกว่าขนมเส้นทำกันสดๆวันต่อวัน ประการสำคัญ ขนมจีนที่นี่ไม่ได้ทำเป็นจับๆ แบบขนมจีนทั่วไปรูปแบบหลากหลาย ทำเป็นขยุ้มกลุ่มก้อน หลากสีส้ม น้ำยา น้ำปรุง หลากรูปแบบ ผักและเครื่องเคียงมีให้เลือกมากมาย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ขนมจีนหรือขนมเส้นเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวในนามขนมจีนหล่มเก่า ผ้าทอพื้นเมืองอันเป็นอัตลักษณ์ ของผ้าขึ้นวัฒนธรรมแบบชาวลาว จะประกอบไปด้วย หัวขึ้น ตัวขึ้น และตีนขึ้น ผ้าใน 1 ผืน (1 กุญ) จะรวมผ้าทั้ง 3 ส่วนเย็บต่อกัน และมีลวดลายหลากหลาย รวมเรียกว่า “ขึ้นหัวแดงตีนก่าน” ตีนก่าน คือ ตีนขึ้นที่มีลายขวาง ผ้าทอมือชนิดนี้เป็นที่นิยมของชาวบ้าน และเป็นของฝากที่นักท่องเที่ยวมักจะซื้อหาไปเป็นของฝากอยู่เสมอ ประการสำคัญสุภาพสตรีจังหวัดเพชรบูรณ์ได้ผลักดันให้กลุ่มแม่บ้าน นำผ้าทอชนิดนี้ แปรรูปผลิตภัณฑ์ต่างๆ เพื่อสร้างมูลค่าให้กับงานหัตถศิลป์ มากยิ่งขึ้นหลวงพ่อใหญ่วัดตาลเป็นพระพุทธรูปศิลปะล้านช้างที่ชาวบ้านให้ความเคารพเชื่อกัน องค์พระประดิษฐานอยู่ที่วัดตาล (ในตัวเมืองหล่มเก่า) มีงาน

ประจำปีให้พระปิดทอง สร้างความกลมเกลียวเป็นปึกแผ่นกับสังคมเป็นอย่างดี ดังได้กล่าวมาแล้วว่าภูมิปัญญาของพี่น้องชาวลาวที่อพยพมาจากฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขง นำภูมิปัญญาติดตัวมาเผยแพร่เสมอมา น้ำพริกขี้ปู ทำจากปูนาสดๆ โขลกให้ละเอียด กรองเอาน้ำปูมาเคี่ยว ใส่พริก กระเทียมและส่วนผสมต่าง ๆ บีบมะนาวเพื่อชูรสให้เปรี้ยวนำ เป็นเสน่ห์ที่สอดคล้องกับหน่อไม้ต้มรับประทานกับข้าวเหนียว เป็นอาหารประจำถิ่น ที่มีชื่อเสียงอีกอย่างหนึ่ง ภูทับเบิกเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีพื้นที่อยู่ในตำบลวังบาล อำเภอหล่มเก่า มีเขตติดต่อกับอำเภอเขาค้อ เขตอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก มีทิวทัศน์สวยงามมาก ยอดเขาส่วนหนึ่งเป็นยอดเขาสูงที่รับลมจากเทือกเขาหิมาลัย อากาศเย็นสบาย เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว ที่มาพักผ่อนหย่อนใจช่วงวันหยุดระยะยาว อยู่เสมอ จากข้อมูลดังกล่าว ข้าพเจ้าจึงนำมาแต่งเป็นเพลงรำโทนประจำอำเภอหล่มเก่า ใช้ร้อง รำ เล่น เพื่อเผยแพร่ของดีหล่มเก่าต่อไป

เพลงที่ 5 เพลงอำเภอน้ำหนาว

อำเภอน้ำหนาว อุดมไปด้วยป่าเขาและสัตว์ป่า อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของเมืองเพชรบูรณ์พื้นที่ติดต่อกับจังหวัดเลยทางทิศเหนือและติดต่อกับจังหวัดชัยภูมิทางทิศตะวันออกในเขตอำเภอคอนสาร ข้าวลิ้มผัว เป็นข้าวภูเขา (ปลูกตามไหล่เขา ไม่แช่น้ำ) เมล็ดพันธุ์มาจากกลุ่มพี่น้องชาวเขาเผ่าม้ง มีคุณสมบัติค่อนข้างจ้าวและข้าวเหนียวผสมกัน รสอร่อยมาก ประการสำคัญ ข้าวลิ้มผัวเคยถูกคัดเลือกให้เป็นพันธุ์ข้าว 1 ใน 3 สายพันธุ์ที่ประกอบในพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญที่ผ่านมา ข้าวลิ้มผัว เหมาะที่สุดที่จะนำมาเผาข้าวหลาม รสชาติดีมาก รอยตีนสัตว์ดีก่อดำบรรพ์ ประเภทดอนเสาร้ ถูกค้นพบที่ผาหิน เขตอำเภอน้ำหนาว กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับถ้ำใหญ่น้ำหนาวและเลยดั้น (คือลำธารที่น้ำกัดเซาะแผ่นหินจนเป็นรู เป็นโพรง ขวางทางน้ำ และทะลุหักมุม หลายทิศทาง) สร้างความงดงามให้กับหินที่จมอยู่ในน้ำให้สวยงามตระการตา ชาวบ้านจะเรียกช่องน้ำไหลนี้ว่า “เลยดั้น” ธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ส่งผลต่อสัตว์ป่าที่ยังคงใช้ชีวิต สืบลูก สืบหลานต่อกันมาในผืนป่าแห่งนี้และด้วยคุณสมบัติของอำเภอน้ำหนาวดังกล่าว ข้าพเจ้าจึงแต่งเพลง ประจำอำเภอน้ำหนาวขึ้น เพื่อร้อง เล่น กันสืบมา

เพลงที่ 6 เพลงอำเภอหล่มสัก

พ่อนแซบลาน เป็นการพ่อนในเทศกาลบุญบั้งไฟในช่วงเดือน 6 ของพี่น้องชาวหล่ม (หล่มเก่า-หล่มสัก) ชาวบ้านเรียกว่า “รำเสือแซบลาน” แซบหรือแถบ คือความหมายเดียวกัน แซบ

ลาน (แถบลาน) คือการตัดใบลาน (พืชตระกูลปาล์ม ลักษณะมีใบเหมือนต้นตาล) ให้เป็นแถวยาวไปตามความยาวของใบลานกว้างประมาณ 1 เซนติเมตร ย้อมสีเหลือง ตัดริมให้เป็นลวดลาย เป็นรอยหยัก ตามแต่จะทำได้ นำมาเย็บติดกับตัวเสื้อสีดำหรือน้ำเงิน (เสื้อที่ออกไร่ ออกนา ชาวบ้านเรียก เสื้องาน) ตกแต่งตัวเสื้อให้สวยงามทั้งตัวเสื้อและปลายแขนเสื้อ (เสื้อแขนยาว) ผ่าถุงใช้ขึ้นมุก (ผ่าพื้นเมืองทอมือ) ของพื้นบ้าน ศีรษะสวมผ้าแดง เย็บเหมือนหมวกหูกะต่าย เปิดกระหม่อม ช่างฟ้อนสวมแว่นตาดำ บั้นเอวห้อยกระดิ่งคอวัว นิ้วมือสวมเล็บที่ทำจากตอกไม้ไผ่ ประดับไหมพรมหลากสี ทำท่าฟ้อนรำไปตามจังหวะกลอง (กลองบั้ง) ฉิ่ง ฉาบ กรับ โหม่ง ดำเนินทำนองด้วยแคน ทำนองพื้นบ้านสำเนียงลาว ประกอบบทร้อง ที่ชาวบ้านเรียกว่า เซิ้งกาพย์ มีต้นเสียงและลูกคู่ร้องเล่น กันอย่างสนุกสนาน โดยเบื้องต้น บทกลอน กล่าวถึง เจ้าพ่อผาแดง เจ้าพ่อมเหศักดิ์ ภูฟ้าตาไฟ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายให้มาอวยพรลูกหลาน ให้ฟ้าฝนตกต้องตามฤดูกาล ชาวไร่ชาวนาจะได้เพาะปลูก ทำการเกษตร มีผลผลิตที่ดี จากนั้นก็เป็นบทกลอน เกี่ยวกับการเกี้ยวพาราสี สักยอกหยอกเอน สนุกสนานกันไปตามประสาชาวบ้าน การเล่นแมงต๋ับเต่า (ชาวบ้านเรียกแมงชีเต่า) คือการแสดงคล้ายลิเก เล่นเป็นเรื่องราว จักร ๆ วงศ์ ๆ มีฉากเหมือนม่านกัน ร้องรำ คำพูด บทสนทนาเป็นภาษาถิ่น ประกอบเครื่องดนตรีตามแต่จะหาได้ ระนาดเอก ซอคู่ ซอด้วง เครื่องประกอบจังหวะไม่มีรูปแบบที่แน่นอน การแต่งกายคล้ายลิเกและละครผสมกันมีเครื่องสวมศีรษะ ทำแบบพื้นบ้านติดเลื่อม ประกอบลูกปัดตามแต่จะหาได้ ร้องเล่นกันในชุมชนยามเทศกาล หรืองานแก้บน ชาวหล่มสักเป็นคนเอาจริงเอาจัง ให้ความร่วมมือในงานสังคมเป็นอย่างดี รักพี่รักน้อง รักพวกหมู่ อธิยาศัยดี มีน้ำใจ จากการที่ข้าพเจ้าเคยเป็นวิทยากรร่วมกับวิทยากรลูกเสือชาวบ้านที่มาจาก อำเภอหล่มสัก จึงทำให้มีความคุ้นเคย ด้วยไมตรีอันดีต่อกัน การชมเชยในวงการลูกเสือชาวบ้าน คือการกล่าวเยล (yell ชมเชยให้กับกลุ่มสมาชิก) พร้อมกับทำท่าทางประกอบที่สนุกสนาน และมักจะมีคำว่า “น่ารักจ๊กๆ” (น่ารักจริงๆ) อยู่ในการอบรมลูกเสือแทบทุกครั้ง ข้าพเจ้าจึงแต่งเพลงรำโทน ประจำอำเภอหล่มสัก ให้มีเนื้อหาสาระต่าง ๆ ดังที่กล่าวแล้ว

เพลงที่ 7 เพลงอำเภอชนแดน

อำเภอชนแดนอยู่ทางทิศตะวันตกของตัวเมืองเพชรบูรณ์และอยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร ประชาชนส่วนใหญ่ทำการเกษตร มีแหล่งเรียนรู้ทางด้านเศรษฐกิจพอเพียงที่เทศบาลตำบลท่าข้าม มีมะขามสายพันธุ์ต่าง ๆ มากมาย ที่บ้านโป่งตาเบา ตำบลซับพุทรา เป็นแหล่งกำเนิดมะขามหวานพันธุ์ตาแป๊ะ (ประกายทอง) ตำบลซับพุทรา มีพื้นที่

เป็นที่ราบลุ่มเป็นเขาสลับซับซ้อนเหมาะแก่การทำการเกษตรปลูกไม้ยืนต้นและพืชผักล้มลุก ภูเขาหินปะการัง เป็นมรดกจังหวัดเพชรบูรณ์และขึ้นทะเบียนเป็นมรดกชาติเมื่อปี 2561 นับเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ จนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์สนับสนุนงบประมาณสร้างบันไดขึ้นภูเขาหินปะการังให้นักท่องเที่ยวได้เข้าเยี่ยมชมชมภูเขาหินปะการังแห่งนี้ ผลพลอยได้จากนักท่องเที่ยว คือ ชาวบ้านได้นำผลผลิตทางการเกษตรและของที่ระลึกมาวางขายบริเวณทางเข้าและทางขึ้นภูเขาหินปะการังนั่นเองด้วยมูลเหตุดังกล่าว ข้าพเจ้าจึงจินตนาการถึงหนุ่มสาวชาวบ้านที่ประกอบสัมมาชีพในด้านการเกษตรแบบพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ในด้านการทำมาหากินด้วยความสุจริตและต่างคนต่างก็มีความรักซึ่งกันและกันโดยมิได้เอ่ยปากบอกใคร ลักษณะเป็นคำร้องของฝ่ายหญิงและฝ่ายชาย พรรณนาชีวิตของตนออกมาตามบทเพลง

เพลงที่ 8 เพลงอำเภอบึงสามพัน

อำเภอบึงสามพัน มีงานแข่งเรือที่สนุกสนาน มีทุ่งทานตะวันที่นักท่องเที่ยวชอบแวะมาเยี่ยมชม ดูดีมีกับบรรยากาศแบบลูกทุ่ง อ่างเก็บน้ำอยู่เรือก็เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจในหน้าแล้ง บ้านหนองแวงแต่เดิมจัดงานบุญบั้งไฟเมื่ออย่างเข้าเดือนหก เป็นอำเภอยุคแรกๆ ที่มีงานบุญบั้งไฟเพราะประชาชนส่วนใหญ่พยายามมาจากภาคอีสาน ในตัวเมืองบึงสามพันหรือชาวบ้านเรียกว่าซบสมทอด มีเทศบาลงานจิว ของพี่น้องชาวไทยเชื้อสายจีน กลุ่มพ่อค้าประชาชนมักจะรวมตัวกัน จัดงานมีมหรสพมากมายทั้ง จิว ลิเก ดนตรี การละเล่น สื่อบันเทิงต่าง ๆ อย่างสนุกสนานที่บ้านลำตะคร้อ ตำบลกันจู้ อำเภอบึงสามพันมีกลุ่มชนชาติพันธุ์ไทยทรงดำ (ลาวโซ่ง) มาตั้งบ้านเรือนสร้างหลักปักฐานและประพฤติปฏิบัติตน คงไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีของตนอย่างดีงามเสมอมา ชาวบึงสามพันจะจัดงานไหว้หลวงพ่อบึงสามพันข้าพเจ้าจึงเรียงร้อยเรื่องราวให้สอดคล้องกันดังกล่าว

เพลงที่ 9 เพลงอำเภอวังโป่ง

อำเภอวังโป่งอยู่ทางทิศตะวันตกของเพชรบูรณ์ เขตติดต่อกับอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ติดต่อกับอำเภอชนแดนทางทิศใต้ พื้นที่เป็นที่ราบสูงภูเขาสลับซับซ้อนเชื่อมโยงถึงเขาค้อทางทิศตะวันออก มีแหล่งโบราณวัตถุสมัยยุคหิน จากการขุดค้น พบลูกปัด กำไล ขวานโบราณสมัยยุคหิน จากสภาพสิ่งแวดล้อม สันนิษฐานว่ามีมนุษย์สมัยหิน (คนถ้ำ) อาศัยอยู่ ขวานหินที่พบเห็น มีแหล่งผลิตอยู่บนเทือกเขาค้อ ที่ทอดตัวไปทางทิศใต้ ซึ่งอยู่ในเขตบ้านโป่งตะแบ

ตำบลซับพุทธา อำเภอชนแดน เป็นแหล่งผลิตขวานหินที่ยังคงค้นพบเศษซากในปัจจุบัน ธรรมชาติเป็นป่าเขา ลำเนาไพรสลับกับภูเขาสูงและน้ำตกส่งผลให้สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ยังบริสุทธิ์ไม่มีใครไปบุกรุก ถ้าปากเสือถ้าผาโค้งเป็นมรดกจังหวัดและมรดกชาติ ที่ อบต.วังโป่ง ให้ความดูแลเป็นอย่างดี และให้การสนับสนุนนักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชมด้วยรถโดยสารแบบบ้าน ๆ ให้บริการในราคาที่ย่อมเยา เพลงรำโทนอำเภอวังโป่งจึงเกิดขึ้นโดยได้เค้าทำนองเพลงเด็กสมัยประถมศึกษา คือ ทำนองระบำชาวเกาชนั่นเอง

เพลงที่ 10 เพลงอำเภอหนองไผ่

ครั้งหนึ่งข้าพเจ้าไปดูลำตัดแม่บัวขาว ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในงานมรดกโลกงาน“อยุธยาสายฟ้า” ประมาณปี พ.ศ.2530 ลำตัดร้องว่ากันด้วยความเผ็ดร้อนมีทำนองเพลงที่ฟังง่าย กลอนเพลงลักษณะ กลอนหัวเดียว ข้าพเจ้าประทับใจการแสดงลำตัดในครั้งนั้น และจำทำนองเพลงได้ดี จึงเอากำหนดเพลงเป็นหลัก แล้วดั่งสาระที่ดีของอำเภอหนองไผ่มาใส่ไว้ดังจะกล่าวต่อไปอำเภอหนองไผ่อยู่ทางทิศใต้ของอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ เขตทิศใต้ติดกับอำเภอบึงสามพัน มีวิถีวัฒนธรรมที่หลากหลาย กล่าวคือกลุ่มทอผ้า กระจายหลายกลุ่ม งานออกร้านด้านการเกษตรโดยเฉพาะมะม่วงหลากหลายสายพันธุ์ หนองไผ่จัดงานลีลาตึงซายและหญิงได้วาดลวดลายกันอย่างสนุกสนาน วัดเจดีย์ลอยมิ่งงานวัดที่โด่งดังใคร ๆ รู้จักพระเกจิอาจารย์ หลวงพ่อแดง มรณภาพไปนานแล้ว ไม่น่าเบื่อ ผู้คนเลื่อมใสศรัทธากันมาก ต่างหลั่งไหลกันมาขอโชคลาภอยู่มิได้ขาดสาย ข้าพเจ้าได้ร้อยเรียงกิจกรรมสำคัญต่าง ๆ ของอำเภอหนองไผ่ใส่ในบทเพลง ซึ่งร้องแล้วสนุกสนาน ทำนองสั้นง่าย

เพลงที่ 11 เพลงอำเภอศรีเทพ

ความจริงแล้ว อำเภอศรีเทพ มีสิ่งต่าง ๆ ที่โดดเด่นอยู่มากมาย กล่าวคือ ประชาชนที่เป็นหมู่บ้านวัฒนธรรมบ้านนาตะกรุด อำเภอศรีเทพ การละเล่นนางควาย เพลงแห่นาค รำโทนชาวบ้าน วัดป่าสระแก้ว อาหารพืชผักพื้นบ้าน หมอยา การรักษาโรคแบบโบราณ อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ เขาค้างใน เขาค้างนอก ด้วยความหลากหลายทางวัฒนธรรม ข้าพเจ้าจึงเลที่จะเขียนเพลงนี้ ในที่สุดข้าพเจ้า ตัดสินใจชูเรื่องการตรวจราชการ ของเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย คือ สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ที่เสด็จมณฑลพายัพ โดยมาเยี่ยมเมืองเพชรบูรณ์ เมื่อ พ.ศ. 2447 สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพท่านมาเพชรบูรณ์โดยทางรถไฟ ลงที่เขตอำเภอบาง

มูลนาค แล้วจ้างลูกหาบแถวๆ นั้น ผ่านตะพานหิน ทับคล้อ ผ่านเขารัง เข้าเพชรบูรณ์จากหนังสือ
ความไข้เพชรบูรณ์เมื่อ พ.ศ.2447 ขากลับท่านเดินทางเรือ ผ่านเมืองเพชรบูรณ์ นายม ท่าแดง ท่า
ดั่ง วิเชียรบุรี และแวะจอดที่ท่าน้ำบ้าน ปัจจุบันคือบ้านนาตะกุด ตำบลศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ลำ
น้ำป่าสักที่คดเคี้ยวขณะเดินทางผ่านมาด้วยความลำบาก ขณะเดียวกันนี้ก็ได้ว่า มีเมืองอภัยสาส์
(เมืองศรีเทพ) ที่ปรากฏในเอกสารโบราณอยู่ในเส้นทางผ่านใกล้กับแม่น้ำป่าสัก ไม่เกินวิสัยที่จะ
แวะเยี่ยมชม พระองค์ท่านจึงจอดเรือที่ท่าน้ำบ้านและสืบความจากชาวบ้านนาตะกุด จนพบ
ความจริงคือเมืองโบราณศรีเทพอยู่ในที่รกร้างและด้วยเหตุนี้ จึงเป็นจุดที่ข้าพเจ้าแต่งบทเพลง
ประจำอำเภอศรีเทพขึ้น

4.2 เนื้อเพลงรำไท่น

1. เพลงรำไท่นเพชรบูรณ์

เพชรบูรณ์ของเราเน่เอ๋ย	สนุกจังเลยงานประเพณี
อุ้มพระดำน้ำวันสารทเดือนสิบ (ข้า)	ไถ่อย่างไถ่ลิลิขอยู่วิเชียรบุรี
นางควาย บั้งไฟ แขนกลาน	สนุกสนานเขาค้อของดี
ดูแมงกะพรุนที่หนองแม่นา	ทับเบิกเสียดฟ้า กังหันลมไผ่ย่อย
ขี้ปูก็แทบไม่น้อย (ข้า)	มะขามหวานอร่อยผู้คนใจดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมล บุญเขต

2. เพลงไถ่อย่างวิเชียรบุรี

ไถ่อย่างวิเชียรบุรี	อร่อยดีขอเชิญมาช้อป
เนื้อหนังกระดูกกรือบกรอบ (ข้า)	ขอเชิญมาช้อปที่วิเชียรบุรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมล บุญเขต

3. เพลงรำวงเขาค้อ

รำวงที่บนเขาค้อ	รูปหล่อระวางปั้นล้น
เมื่อก่อนเขาเคยรบกัน (ซ้ำ)	เสียงปี่ดังลั่นที่บนเขาค้อ
ทุกวันสดชื่นแจ่มใส	เที่ยวไหนแสนไกลใจท้อ
เชิญมาเที่ยวบนเขาค้อ (ซ้ำ)	ไอ้พ่อรูปหล่อเขาค้อไม่ไกล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมล บุญเขต

4. เพลงอำเภอล่มเก่า

ล่มเก่าดินแดนหนมจีน	งามขึ้นหัวแดงตีนก่าน
หลวงพ่อใหญ่ชุมชนวัดตาล	ขึ้นบานสามัคคีกลมเกลียว
หน่อไม้ซี้ปู้ข้าวเหนียว	ขอเชิญมาเที่ยวทักเบิกร่วมใจ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมล บุญเขต

5. เพลงอำเภอน้ำหนาว

น้ำหนาวถิ่นข้าวลิ้มผัว	ไดโนเสาร์หลายตัวอยู่ทั่วถ้ำใหญ่
ข้างกระทิงฝูงลิงมากมาย	เลยดั้นอยู่ในธารน้ำใส
ข้าวหลามบั้งใหญ่สุขใจน้ำหนาว	

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมล บุญเขต

6. เพลงอำเภอล่มสัก

ล่มสักน่ารักจริงๆ	ทั้งชายทั้งหญิงน่ารักจ๊ะ
เขบลานแมงซี้เต่างามนัก (ซ้ำ)	น่ารักจ๊ะ มั่นน่ารักจริงๆ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมล บุญเขต

7. เพลงอำเภอนนแดน

สาวนนแดน ยังไม่มีแฟนก็เลยเป็นสาว (ซ้ำ)

ปลูกมะเขือมะกรูดมะนาว	ผักสวนครัวปลูกถั่วฝักยาว
มัดแป้งหน้าขาว	เป็นสาวนนแดน

หนุ่มปะการัง นอนละเมอเพ้อคลั่งบ้านอยู่ยังตื่นเขา (ซ้ำ)

วิ่งฝักงานพนักงานเบา	แอบรักคนไว้ผมยาว
มัดแป้งหน้าขาว	รักสาวนนแดน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมล บุญเขต

8. เพลงอำเภอบึงสามพัน

แข่งเรือที่บึงสามพัน	ชมทานตะวันเรืองร้อน
ไทยทรงดำสดชื่น	เมื่อยามค่ำคืนที่บึงสามพัน
คูเรือเป็นแหล่งรวมพล	หนุ่มลมาเล่นน้ำกัน
งานบั้งไฟหนองแสง	เรามีต้มแกงเอามาแบ่งปัน
สมอทอดงานจิ๋วสนุกดี	ดนตรีลีเกะประชัน
มาไหว้หลวงพ่อที่บึงสามพัน (ซ้ำ)	

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมล บุญเขต

9. เพลงอำเภอวังโป่ง

คนถ้ำอยู่ที่วังโป่ง	สายโขงลูกบัดกำไล
ป่าเขาบ้านเราสดใส (ซ้ำ)	น้ำตกมากมายไหล ซ่า ซ่า (ซ้ำ)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมล บุญเขต

10. เพลงอำเภอนองไผ่

เชิญชีจ๊ะสายใจ	มาเที่ยวหนองไผ่ไม่ไกลพี่น้อง
ผ้าทอตั้งหลายแห่ง	มะม่วงแก้มแดงหนองแซงเป็นกอง
มาลีลาศประจำปี	ชุมชนเรามีของดีน่าลอง
งานวัดเจดีย์ลอย	พี่แต่งตัวคอย ชะม้อยตามอง
หลวงพ่อดังชื่อดึงเสียด้วย (ซ้ำ)	ขอพรร่ำรวย แหงหวยปิดทอง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมล บุญเขต

11. เพลงอำเภอสรีเทพ

ทำบ้านที่นาตะกุด ท่านทรงให้หยุด เรือพาย (ซ้ำ)	
เมืองอภัยสาลี	อยู่ในแผนที่จำได้
ศรีเทพสมใจ (ซ้ำ)	หมุดหมายกรมพระยาดำรงฯ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมล บุญเขต

4.3 ทำรำไท่น

1. เพลงรำไท่นเพชรบูรณ์

รูปที่ 4-1 เพชรบูรณ์ของเรานี้เคย

รูปที่ 4-2 สุนัขจิ้งเหลน

รูปที่ 4-3 งานประเพณี

รูปที่ 4-4 ถุ่มพระดำน้ำวันสารทเดือนสิบ (ช้างขวา)

รูปที่ 4-5 คุ่มพระดำน้ำวันสารทเดือนสิบ (ข้างซ้าย)

รูปที่ 4-6 ไก่ย่างไกลลืออยู่วิเชียรบุรี (ขยับแขนขึ้นลง 1)

รูปที่ 4-7 ไก่ย่างไกลลิบอยู่วิเชียรบุรี (ขยับแขนขึ้นลง 2)

รูปที่ 4-8 นางควาย บั้งไฟ แขนกลาน สนุกสนานเขาค้อของดี (เอียงขวาเอียงขวา)

รูปที่ 4-9 นางควาย บั้งไฟ แขนกลาน สนุกสนานเขาค้อของดี (เอียงขวาเอียงซ้าย)

รูปที่ 4-10 คุณแม่กะพรวนที่หนองแม่นา (ขยับมือขึ้นลง)

รูปที่ 4-11 คู่มือกะพริบที่หนองแม่นา (ขวา)

รูปที่ 4-12 คู่มือกะพริบที่หนองแม่นา (ซ้าย)

รูปที่ 4-13 ทับเบิกเสียดฟ้า

รูปที่ 4-14 กังหันลมไช่ย่อย

รูปที่ 4-15 ชี้นิ้วก็แทบไม่น้อย (ข้างซ้าย)

รูปที่ 4-16 ชี้นิ้วก็แทบไม่น้อย (ข้างขวา)

รูปที่ 4-17 มะขามหวานอร่อย

รูปที่ 4-18 ผู้คนใจดี

2. เพลงไถ่อย่างวิเชียรบุรี

รูปที่ 4-19 ไถ่อย่างวิเชียรบุรี อร่อยดี (ขยับแขนขึ้นลง 1)

รูปที่ 4-20 ไถ่อย่างวิเชียรบุรี อร่อยดี (ขยับแขนขึ้นลง 2)

รูปที่ 4-21 ขอเชิญมาซ้อป

รูปที่ 4-22 เนื้อหนังกระดูกกรือบกรอบ (1)

รูปที่ 4-23 เนื้อหนังระดูกรอกรอบ (2)

รูปที่ 4-24 ขอเชิญมาซ้อป

รูปที่ 4-25 ทิวเซียร์บุรี

3. เพลงรำวงเขาค้อ

รูปที่ 4-26 รำวงที่บนเขาค้อ

รูปที่ 4-27 รูปหล่อระวังปิ่น

รูปที่ 4-28 เมื่อก่อนเขาเคยรบกั้น (ชาว)

รูปที่ 4-29 เมื่อก่อนเขาเคยรบกั้น (ซ้าย)

รูปที่ 4-30 เสียงปี่ดังลั่นที่บนเขาค้อ (ขวา)

รูปที่ 4-31 ทุกวัน

รูปที่ 4-32 สดชื่นแจ่มใส

รูปที่ 4-33 เที้ยวไหนแสนไกลใจท้อ

รูปที่ 4-34 เชิญมาเที่ยวบนเขาค้อ (ขวา)

รูปที่ 4-35 เชิญมาเที่ยวบนเขาค้อ (ซ้าย)

รูปที่ 4-36 ใจฟ่อรูปหล่อ

รูปที่ 4-37 เขาคือไม่ไกล

4. เพลงอำเภอล่มเก่า

รูปที่ 4-38 ล่มเก่า

รูปที่ 4-39 ดินแดน

รูปที่ 4-40 หนมจีน

รูปที่ 4-41 งามขึ้นหัวแดงตีนก่าน

รูปที่ 4-42 หลวงพ่อใหญ่ชุมชนวัดตาล

รูปที่ 4-43 ชื่นบานสามัคคีกลมเกลียว (ขวา 1)

รูปที่ 4-44 ชื่นบานสามัคคีกลมเกลียว (ขวา 2)

รูปที่ 4-45 หน่อไม้ขี้ปูข้าวเหนียว (ซ้าย 1)

รูปที่ 4-46 หน่อไม้ขี้ปูข้าวเหนียว (ซ้าย 2)

รูปที่ 4-47 ขอเชิญมาเที่ยว

รูปที่ 4-48 ทักเบิกร่วมใจ

5. เพลงอำเภอน้ำหนาว

รูปที่ 4-49 น้ำหนาว

รูปที่ 4-50 ถิ่นข้าว

รูปที่ 4-51 ลืมผ้า

รูปที่ 4-52 ไดโนเสาร์หลายตัวอยู่ทั่วถ้ำใหญ่ (เอียงซ้าย)

รูปที่ 4-53 ไดโนเสาร์หลายตัวอยู่ตัวถ้ำใหญ่ (เชียงใหม่)

รูปที่ 4-54 ช้างกระทิงฝูงลิงมากมาย (ขวา)

รูปที่ 4-55 ช้างกระทิงฝูงลงมากมาย (ซ้าย)

รูปที่ 4-56 เลยดันอยู่ในธารน้ำใส (ขวา)

รูปที่ 4-57 เลียดันอยู่ในธารน้ำใส (ซ้าย)

รูปที่ 4-58 ข้าวหลามบั้งใหญ่

รูปที่ 4-59 สุขใจ

รูปที่ 4-60 น้ำหนาว

6. เพลงอำเภอล่มสั๊ก

รูปที่ 4-61 หล่มสั๊ก

รูปที่ 4-62 น่ารักจริงๆ

รูปที่ 4-63 ทั้งซ้ายทั้งหญิงน่าริงจ๊ักๆ

รูปที่ 4-64 แขนบถนแมงซี่ไต่่างามนั้ก (ซ้า)

รูปที่ 4-65 น่ารักจ๊ากๆ

รูปที่ 4-66 มันน่ารักจริงๆ

7. เพลงอำเภอนแดน

รูปที่ 4-67 สวชนแดน

รูปที่ 4-68 ย้งไมีแพน

รูปที่ 4-69 ก็เลยเป็นสาว

รูปที่ 4-70 ปลุกมะเขือมะกรูดมะนาว

รูปที่ 4-71 ผักสวนครัวปลุกถั่วฝักยาว

รูปที่ 4-72 ผัดแบ่งหน้าขาว

รูปที่ 4-73 เป็นสาวชนแดน

รูปที่ 4-74 หมุ่มปะการัง

รูปที่ 4-75 นอนละเมอเพ้อคลั่ง

รูปที่ 4-76 บ้านอยู่ยังดินเขา

รูปที่ 4-77 วังผักงานหนักงานเบา

รูปที่ 4-78 แอบรักคนไว้ผมยาว

รูปที่ 4-79 ผัดแป้งหน้าขาว

รูปที่ 4-80 รักสาวชนแดน

8. เพลงอำเภอบึงสามพัน

รูปที่ 4-81 แข่งเรือที่บึงสามพัน ชมทานตะวันเจ็รรีน (สลับแขนขึ้นลง 1)

รูปที่ 4-82 แข่งเรือที่บึงสามพัน ชมทานตะวันเจ็รรีน (สลับแขนขึ้นลง 2)

รูปที่ 4-83 ไทยทรงดำ

รูปที่ 4-84 สดชื่น

รูปที่ 4-85 เมื่อยามคำคืนที่บึงสามพัน

รูปที่ 4-86 ญี่เหว๊เป็นแหล่งรวมพล

รูปที่ 4-87 หน้ามดมาเล่นน้ำกัน (ขวา)

รูปที่ 4-88 หน้ามดมาเล่นน้ำกัน (ซ้าย)

รูปที่ 4-89 งานบั้งไฟหนองแสง

รูปที่ 4-90 เรามีต้มแกงเอามาแบ่งปัน

รูปที่ 4-91 สมอทอดงานจ้าวสนุกดี

รูปที่ 4-92 ดนตรีลิเกประชัน

รูปที่ 4-93 มาไหว้หลวงพ่อบึงสามพัน (ขวา)

รูปที่ 4-94 มาไหว้หลวงพ่อบึงสามพัน (ซ้าย)

9. เพลงอำเภอวังโป่ง

รูปที่ 4-95 คนถ้ำอยู่ที่วังโป่ง (สลับซ้ายขวา 1)

รูปที่ 4-96 คนถ้ำอยู่ที่วังโป่ง (สลับซ้ายขวา 2)

รูปที่ 4-97 คนถ้ำอยู่ที่วังโป่ง (สลับบ้ายขวา 3)

รูปที่ 4-98 คนถ้ำอยู่ที่วังโป่ง (สลับบ้ายขวา 4)

รูปที่ 4-99 สายโงงลูกปัดกำไล (1)

รูปที่ 4-100 สายโงงลูกปัดกำไล (2)

รูปที่ 4-101 ป่าเขاب้านเรสดไส (1)

รูปที่ 4-102 ป่าเขاب้านเรสดไส (2)

รูปที่ 4-103 น้ำตกมากมายไหล ซ่า ซ่า (สลับซ้ายขวา 1)

รูปที่ 4-104 น้ำตกมากมายไหล ซ่า ซ่า (สลับซ้ายขวา 2)

10. เพลงอำเภอนองไผ่

รูปที่ 4-105 เทียนชีจะสายใจ มาเที่ยวหนองไผ่

รูปที่ 4-106 ไม่ไกลพี่น้อง

รูปที่ 4-107 ผ้าทอตั้งหลายแห่ง มะม่วงแก้มแดงหนองแซงเป็นกอง (1)

รูปที่ 4-108 ผ้าทอตั้งหลายแห่ง มะม่วงแก้มแดงหนองแซงเป็นกอง (2)

รูปที่ 4-109 มาลีลาศประจำปี

รูปที่ 4-110 ชุมชนเรามีของดีน่าลอง

รูปที่ 4-111 งานวัดเจดีย์ลอย

รูปที่ 4-112 พี่แต่งตัวคอย ชะม้อยตามอง

รูปที่ 4-113 หลวงพ่อแดงชื่อดังเสียด้วย (ขวา)

รูปที่ 4-114 หลวงพ่อแดงชื่อดังเสียด้วย (ซ้าย)

รูปที่ 4-115 ขอพรรำววย

รูปที่ 4-116 แหงหวยปิดทอง

11. เพลงอำเภอสรีเทพ

รูปที่ 4-117 ทำบ้านที่นาตะกุด

รูปที่ 4-118 ทำนทรวงให้หยุด

รูปที่ 4-119 เรือด

รูปที่ 4-120 พาย

รูปที่ 4-121 เมืองอภัยศาลี

รูปที่ 4-122 อยู่ในแผนที่จำได้

รูปที่ 4-123 ศรีเทพสมใจ (ขวา)

รูปที่ 4-124 ศรีเทพสมใจ (ซ้าย)

รูปที่ 4-125 หมุดหมาย

รูปที่ 4-126 กรมพระยาดำรงฯ

4.4 ถ่ายทอดองค์ความรู้รำไท่นสู่ชุมชน

การถ่ายทอดเพลงรำไท่นเพื่อสุขภาพกับผู้สูงอายุเมืองมะขามหวาน ณ องค์การบริหารส่วนตำบลดงมูลเหล็ก

รูปที่ 4-127 ผู้ร้องเพลงรำไท่น (1)

รูปที่ 4-128 ผู้ร้องเพลงรำไท่น (2)

รูปที่ 4-129 ผู้ร้องเพลงรำไท (3)

รูปที่ 4-130 ผู้ทำเพลงรำไท (1)

รูปที่ 4-131 ฝึกท่าเพลงรำโทน (2)

รูปที่ 4-132 ฝึกท่าเพลงรำโทน (3)

รูปที่ 4-133 ผู้ทำเพลงรำโทน (4)

รูปที่ 4-134 นั่งชมเพื่อนๆ แสดงรำโทน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องรำโทนเพื่อสุขภาพกับผู้สูงอายุเมืองมะขามหวาน ผู้วิจัยดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่ ศึกษาประวัติความเป็นมา ศึกษาเนื้อเพลงรำโทนและทำรำโทน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับงานภาคสนามนำมาซึ่งข้อมูลปฐมภูมิจากการสังเกตและการสัมภาษณ์ที่ครบถ้วน นำเสนอเป็นความเรียงเชิงพรรณนาวิเคราะห์

5.1 สรุปผล

5.1.1 ประวัติความเป็นมาเพลงรำโทน

รำโทนเพื่อสุขภาพกับผู้สูงอายุเมืองมะขามหวาน มีประวัติความเป็นมาจากความตั้งใจจริงของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมล บุญเขต ผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ หวังที่จะเผยแพร่ชื่อเสียงให้กับจังหวัดเพชรบูรณ์ในมุมกว้าง ๆ ให้ประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ได้รู้จักเพชรบูรณ์มากขึ้นและมีสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตที่แข็งแรงสมบูรณ์โดยเน้นที่กลุ่มผู้สูงอายุและประชาชนทุกเพศทุกวัย ซึ่งแต่ละเพลงก็มีแรงบันดาลใจในการประพันธ์คำร้องที่แตกต่างกันออกไปตามความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่มีความโดดเด่น จังหวะของดีต่าง ๆ ของแต่ละอำเภอ ไม่ว่าจะเป็นอาหาร ประเพณี วัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยว

5.1.2 เพลงรำโทน

เพลงรำโทนเพชรบูรณ์มีทั้งหมด 11 เพลง ได้แก่

5.1.2.1 เพลงรำโทนเพชรบูรณ์

5.1.2.2 เพลงไถ่อย่างวิเชียรบุรี

5.1.2.3 เพลงรำวงเขาค้อ

5.1.2.4 เพลงอำเภอหล่มเก่า

5.1.2.5 เพลงอำเภอน้ำหนาว

5.1.2.6 เพลงอำเภอหล่มสัก

5.1.2.7 เพลงอำเภอชนแดน

5.1.2.8 เพลงอำเภอบึงสามพัน

5.1.2.9 เพลงอำเภอยางชุมน้อย

5.1.2.10 เพลงอำเภอหนองไผ่

5.1.2.11 เพลงอำเภอศรีเทพ

5.1.3 ทำรำไท่น

ทำรำไท่นจากผลการวิจัยจะมีทั้งหมด 11 เพลง ซึ่งก็มีความแตกต่างกันออกไปตามลักษณะความโดดเด่นของแต่ละอำเภอมีทำรำที่มีชื่อเรียกตามภาษาท่า นาฏยศัพท์ การเลียนแบบท่าทางของสัตว์ ท่าแม่บทและท่ารำเบ็ดเตล็ด ได้แก่

5.1.3.1 ภาษาท่า

- 1) ท่าท่าน
- 2) ท่าไหว้
- 3) ท่าที่โน่น
- 4) ท่าที่นี่
- 5) ท่าชี้ปาก
- 6) ท่ามา
- 7) ท่าเศร้า
- 8) ท่าปฏิเสธ (ไม่)
- 9) ท่ารัก

10) ทำอาย

11) ทำข้าพเจ้า (ฉัน)

12) ทำมอง

5.1.3.2 นาฏยศัพท์

1) ทำจีบ

2) ทำตั้งวง

5.1.3.3 การเลียนแบบท่าทางของสัตว์

1) ทำไก่

2) ทำควาย

3) ทำแมงกะพรุน

4) ทำไดโนเสาร์

5) ทำช้าง

6) ทำกระทิง

7) ทำแมงชี้เต่า

5.1.3.4 ท่าแม่บท

1) ท่าสอดสร้อยมาลา

5.1.3.5 ท่ารำเบ็ดเตล็ด

1) ทำยิงปืน

2) ทำชนมัจฉิน

3) ทำคู่กัน

4) ทำสายน้

- 5) ทำข้าวหลาม
- 6) ทำนอน
- 7) ทำวุ้น
- 8) ทำพายเรือ
- 9) ทำสาดน้ำ
- 10) ทำบั้งไฟ
- 11) ทำจิ้ง
- 12) ทำคนถ้ำ
- 13) ทำกอดอก
- 14) ทำทอผ้า
- 15) ทำสไลด์

5.1.4 การเผยแพร่องค์ความรู้รำไทพวงเพชฌุรณสู่ชุมชนและผู้สูงอายุเมืองมะขามหวาน

การถ่ายทอดองค์ความรู้เพลงรำไทพวงเพชฌุรณสู่ชุมชน ได้แก่ การเผยแพร่กับกลุ่มผู้สูงอายุซึ่งมีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป ขององค์การบริหารส่วนตำบลดงมูลเหล็ก อำเภอเมืองเพชฌุรณ จังหวัดเพชฌุรณ จำนวน 50 คน

5.2 อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลเพื่อแสดงสาระสำคัญโดยรวมของการรำไทพวงเพชฌุรณได้ดังนี้

5.2.1 ประวัติความเป็นมาเพลงรำไทพวง

รำไทพวงเพื่อสุขภาพกับผู้สูงอายุเมืองมะขามหวาน มีประวัติความเป็นมา มาจากการที่ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมล บุญเขต ผู้อำนวยการสำนักศิลปและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชฌุรณ หวังที่จะเผยแพร่จุดเด่นของจังหวัดเพชฌุรณในแต่ละอำเภอให้ประชาชนในจังหวัดเพชฌุรณและนักท่องเที่ยวรู้จักเพชฌุรณมากขึ้นและต้องการให้ผู้สูงอายุมีความสุข สนุกสนาน

รื่นเริงได้หัวเราะผ่อนคลายความตึงเครียดซึ่งไม่ทำให้เกิดภาวะการเป็นโรคซึมเศร้าที่จะต้องอยู่บ้านคนเดียว การที่ผู้สูงอายุได้ออกมาร่วมกิจกรรมกับทางสังคมก็จะช่วยให้มีความรักความสามัคคีเอื้อเพื่อเกื้อกูลกันมากขึ้นและทำให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

5.2.2 เนื้อเพลงรำไท

ผู้วิจัยเห็นว่าเนื้อเพลงรำไทมีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละอำเภอซึ่งเนื้อเพลงใน 11 อำเภอ ก็มีความแตกต่างกันออกไปมีทั้งสั้นกะทัดรัดเพื่อให้จำได้ง่ายและยาวแต่ก็ไม่ถึงกับยาวมากจนจำไม่ได้ซึ่งแต่ละเพลงสามารถฝึกร้องจนติดปากได้ไม่ยากนักมีความเป็นเสน่ห์ในตัวเองฟังแล้วสามารถนึกภาพตามได้ตามคำร้องที่แต่งขึ้นมาจึงทำให้ผู้ฟังรู้และสามารถเดาได้ว่าเป็นเพลงของอำเภอใด

5.2.3 ท่ารำไท

ผู้วิจัยเห็นว่าท่ารำไทเพื่อสุขภาพกับผู้สูงอายุเมืองมะขามหวานเป็นท่ารำที่ตีบทตามคำร้องเพื่อให้จำได้ง่ายและไม่ซับซ้อนมากเพราะผู้สูงอายุจะให้ทำอะไรที่ยาก ๆ หรือนานจนเกินไปก็ไม่สามารถที่จะทำได้เพราะด้วยสุขภาพของแต่ละบุคคลไม่เหมือนกันรวมถึงการมีโรคประจำตัวด้วยจึงเน้นท่ารำที่สนุกสนานทำตามได้ง่ายและไม่มีการเหยียบแบบแผนมาบอกว่าท่าที่รำถูกหรือผิดเพราะจะเป็นการรำแบบชาวบ้านซึ่งไม่ใช่ท่าตามรำมาตรฐานทั้งหมด

5.2.4 การเผยแพร่องค์ความรู้รำไทเพชรบูรณ์สู่ชุมชนและผู้สูงอายุเมืองมะขามหวาน

ผู้วิจัยได้ทำการเผยแพร่องค์ความรู้รำไทเพชรบูรณ์สู่ชุมชน ณ องค์การบริหารส่วนตำบลดงมูลเหล็ก อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ เห็นว่า ผู้สูงอายุมีความสุขสามารถร้องเพลงตามได้ในระยะเวลาอันสั้นรวมถึงการฝึกปฏิบัติถึงแม้ว่าจะทำท่าทางถูกบ้างไม่ถูกบ้างแต่ก็สามารถทำตามได้ตามความสามารถของตนเองเพราะอย่างที่ได้กล่าวไปแล้วว่าเป็นรำไทแบบชาวบ้านซึ่งเวลารำก็สามารถรำเป็นคู่ได้ทั้งผู้ชายผู้หญิงหรือจะเป็นผู้ชายกับผู้ชายหรือผู้หญิงกับผู้หญิงได้ทั้งสั้นและรำเป็นวงกลมทวนเข็มนาฬิกาเช่นเดียวกับรำไทอื่น ๆ และรำวงมาตรฐานแต่ท่ารำไม่ได้เน้นว่าจะต้องรำให้ถูกต้องตามรำวงมาตรฐาน การที่ผู้สูงอายุได้ขยับแขนขาขึ้นลงบ้างก็จะช่วยให้ร่างกายแข็งแรงเหมือนได้ออกกำลังกายกล้ามเนื้อบ้างซึ่งไม่ถึงกับหนักจนเกินไป

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยรำไทเพื่อสุขภาพกับผู้สูงอายุเมืองมะขามหวาน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

5.3.1 สามารถนำไปต่อยอดโดยการอัดเสียงร้องและดนตรีเพื่อบันทึกเป็นสื่อในการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชนได้สะดวกมากยิ่งขึ้น

5.3.2 สามารถบันทึกทำรำในแต่ละเพลงเพื่อสะดวกในการถ่ายทอดองค์ความรู้และเผยแพร่ให้กับชุมชนต่าง ๆ ได้มากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กมล บุญเขต. (2563, เมษายน 9). สัมภาษณ์

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2556). **การคิดเชิงสร้างสรรค์**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ชัดเชดมีเดีย.

กองจดหมายเหตุแห่งชาติ. (2525). **วิวัฒนาการการแต่งกายสมัยกรุงรัตนโกสินทร์**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์.

กำชัย ทองหล่อ. (2540). **หลักภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์.

ข้าคม พรประเสริฐและคณะ. (2554). **แผนที่แหล่งวัฒนธรรมท้องถิ่นมีชีวิต**. งานวิจัยทุนสนับสนุนจากสำนักงานวัฒนธรรม กีฬาและการท่องเที่ยว, กรุงเทพมหานคร.

จิตรลดา สุวัติกุล. (2538). **เอกสารการสอนชุดภาษาไทย 7 วรรณคดีวิจารณ์สำหรับครู**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

เจริญทัศน์ ศิลปะบรรเลง และ ลิขิต จินดาวงษ์. (2521). **ดนตรีไทยศึกษา**. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

ฉันทนา เอี่ยมสกุล. (2554). **ศิลปะการออกแบบทำรำ (นาฏศิลป์ไทยสร้างสรรค์)**. ปทุมธานี: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2554). **แนวคิดในการศึกษาอัตลักษณ์ความเป็นไทย**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

ดุษฎี บริพัตร ณ อยุธยา, หม่อมเจ้า. (2536). **รำไทย ศิลปะการฟ้อนรำพื้นเมืองภาคต่างๆ**. กรุงเทพฯ: เลิศแอนด์เพรส จำกัด.

เดอ ลาลูแบร์. (2505). **ราชอาณาจักรสยาม (จดหมายเหตุลาลูแบร์ฉบับสมบูรณ์ เล่ม 1)**. พระนคร: สำนักพิมพ์ก้าวหน้า.

นวลวี จันทรลุน. (2546). **พัฒนาการและนาฏยลักษณะของรำไท่นจังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, คณะศิลปกรรมศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พันทิพา สิงห์จิต. (2539). **การแสดงพื้นบ้านอำเภอยะหริ่ง จังหวัดนครสวรรค์**. วิทยานิพนธ์ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระราชพงศาวดาร ฉบับพระราชหัดถเลขา เล่ม 2 (2535). กรุงเทพฯ: กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์กรม
ศิลปากร.

มาลินี อาชายุทธการ. (2547). **พื้นฐานนาฏยประดิษฐ์**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิชั่นส์.

วีระจักร วงศ์เงิน. (2551). เพลงรำไท่น : **กรณีศึกษาคณะรำไท่นบ้านไร่กว้าง ตำบลไร่สะท้อน อำเภอบ้าน
ลาด จังหวัดเพชรบุรี**. ปรินญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชามานุษย ดุริยางค
วิทยา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศศิธร สมัยกุล. (2547). **เพลงรำไท่น : กรณีศึกษาจังหวัดลพบุรี**. วิทยานิพนธ์ปรินญาศิลปศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาวิชาดนตรี, มหาวิทยาลัยมหิดล.

ศิลปากร. กรม. (2548). **ดนตรีในพระราชพิธี**. กรุงเทพฯ: ดอกเบี๋ย.

สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2548). **กรุงเทพฯ มาจากไหน**. กรุงเทพฯ: มติชน.

สุชาติ แสงทอง. (2549). **การวิเคราะห์องค์ประกอบทางดนตรีเพลงรำไท่น:รายงานการวิจัย**. งานวิจัย
สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

สุภาภรณ์ จินตามณีโรจน์ และคณะ. (2554). **ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นย่านเก่าในกรุงเทพมหานคร**.
กรุงเทพฯ: คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุภัคดี อนุกุล และวลัยพร นิยมสุจริต. (2546). **เพลงพื้นบ้าน ภาคกลางและภาคตะวันตก**. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น.

สุรพล วิรุฬักษ์. (2547). **นาฏยศิลป์ปริทรรศน์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สดีไธ พันธุมโกมล. (2524). **ศิลปะการละครเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว

สมทรง กฤตมโนรธ. (2536). **รำไท่น ความสนุกสนานของคนไทยสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2**.
กรุงเทพมหานคร: ศิลปวัฒนธรรม

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติกระทรวงศึกษาธิการ. (2537). **รำไท่นศิลปะพื้นบ้าน**. (ม.ป.ป.)

อังศนา ใจเหิม. (2538). **ดนตรีพื้นบ้านทางมานุษยวิทยา**. ปรินญานิพนธ์ ศศม. กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร

อมรา พงศาพิชญ์. (2537). **วัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์ : วิเคราะห์สังคมแนวมานุษยวิทยา**. โรงพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรวรรณ บรรจงศิลป์. (2534). **ความคิดและภูมิปัญญาไทย**. ชุดดุริยางคศิลป์. งานวิจัย. อัดสำเนา.

ประวัติผู้วิจัย

ប្រភេទផ្លូវជ័យ

1. ชื่อ-นามสกุล นางอังคณา จันทร์แสงศรี
Mrs.Angkana Chansaengsri
2. หมายเลขประจำตัวประชาชน
3 679800156 592
3. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์
4. ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์
5. หน่วยงานและสถานที่อยู่ติดต่อยุติได้สะดวก
สาขาวิชานาฏศิลป์และศิลปะการแสดง คณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ อ.เมือง
จ.เพชรบูรณ์ 67000 โทรศัพท์ 056-717100 ต่อ 6202 , 6205
E-mail hongjaroensri@hotmail.com
6. ประวัติการศึกษา

คบ. (นาฏศิลป์)
สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์
ศศม. (วิทยาการดนตรีและนาฏศิลป์)
มหาวิทยาลัยนเรศวร
7. สาขาวิชาที่มีความชำนาญพิเศษ
นาฏศิลป์
8. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัย